

Szitakötő

Volt egyszer egy Hajlékony
 Aranyánál is drágább
 A kincskeresők gyűrűje
 Bartók szalonnája
 Koldustól alamizsnát

Sárkánylélek
 Varázsmag
 Nincstár
 Nézzük együtt ...
Kosztá József képeit!

KINCSTÁR

Szabó Attila > VOLT EGY HAJLÉKONY	1
Somfai Anna > A KINCSKERESŐK GYŰRŰJE	2
Búth Emília > A LYUKAS KÉTFILLÉRES	4
Z. Karvalics László > ÁLLATOK, ISTENNŐK, PÉNZEK	6
Kapitány Máté > SÁRKÁNYLÉLEK	8
Kelemen Tamás > A FOGTÖRPE	10
Kincses Andi > VARÁZSMAG	12
Hollós Máté > BARTÓK SZALONNÁJA	14
Nacsinák Gergely András > NINCSTÁR	16
Varga Zoltán Zsolt > AZ ERDEI KINCSTÁR	19
Szigeti Zoltán > ARANYNÁL IS DRÁGÁBB	22
Nézzük együtt... KOSZTA JÓZSEF KÉPEIT!	24
Jámborné Balog Tünde > KOLDUSTÓL ALAMIZSNÁT	26
Szabó Csaba > AZ ÁRVA PETÁK KALANDOS ÉLETE	28

Fecske Csaba > FALUSI TÜNDÉR	30
Haász János > NEM BÍRTA EL	32
Victor András > SZENT LÁSZLÓ ÉS JÚDÁS PÉNZE	33
Élő Éva-Mária > ARANY ESŐ	36
Sz.-Pifkó Célia > LEGFÉLTETTEBB KINCSEM	38
Pánti Irén > KÜLÖNÖS KINCSEK	40
Szvetelszky Zsuzsanna > A VILÁG LEGNAGYOBB ÉS LEGNEHEZEBB PÉNZE	42
Lipták Ildikó > VACAK	44
Recskó Márk > VAGYONT ÉRŐ LYUKAS GARAS	46
Polgár Teréz Eszter > CSILLOGÁS	48
MUTATVÁNYOS CSODATEVŐ	borító3
KINCSET ÉRŐ SZÁMOK	borító4
illusztrációk > Moldován Mária, Pap Kata, Láng Anna, Benedek Virág, Török Eszter, Macsinka Zsolt	

Szerkesztők > Horgas Judit, Levendél Júlia
 Grafikai tervező > René Margit, Pákozdi Ferenc
 Főmunkatárs > Szirmai Panni
 Olvasószerkesztő > Bognár Anikó
 Kiadja > a Liget Műhely Alapítvány
 Szerkesztőség címe > 1122 Budapest, Kíssvábhegyi út 4-6.
 E-mail > info@szitakoto.com
 Internet > ligetmuhely.com/szitakoto

Támogató > MagNet Bank, Nemzeti Tehetség Program, Zöld Forrás
 Partner > Tessloff Babilon Kiadó

Nyomdai kivitelezés > Keskeny és Társai 2001 Kft. ISSN 1789-4972
 Terjeszti > a Lapker Zrt > Előfizethető közvetlenül a kiadónál,
 a hírlapkézbesítő postahivataloknál és a HELIR-nél
 (1089 Budapest, Orczy tér 1.)
 Előfizetési díj egy évre > 3780 Ft | Megjelenik negyedévente

KINCSTÁR

Volt egyszer egy Hajlékony

Volt egyszer egy Hajlékony, ringott jobbra-balra: boltba be, boltból ki, boltból ki, boltba be. Így ringott egész nap az utcán. Vette a Sokmindent, dagadtak a reklámtáskák, pöffesztették magukból a kelmék, selymek, hidratáló krémek, aranyak, gyémántok és frissen dagasztott cipők illatát. Húzta a vállát a Sokminden. Nagy súlya volt, higgyétek el.

És volt egy Hajléktalan. Állt egyenesen, háttal a kirakatnak. Nézte a Hajlékonyt, ahogy boltba be, ahogy boltból ki. Aztán boltból ki és boltba be. Nézte egész nap az utcán. Nézte a dagadt reklámtáskákban elképzelt Sokmindent, szagolta a frissen dagasztott cipők illatát, képzelte fejére a flitteres kalapot, lábára a guccit, csuklójára az arannyal bodorított kvarcórát. Délután van már, nyugtázta, és erősen a cipóra gondolt, miközben állt, mint a cövek, és megcsörgette kitarzott markában a levegőggel kevert álmokat.

Aztán, amikor Hajlékony boltba be, boltból ki, sokadszorra immár elment Hajléktalan előtt, összeakadt tekintetükben a hajlandóság. Igen, túl a flitteres kalapon, kelméken, selymeken, a hidratáló krémen is túl, túl az aranyon, gyémánton, cipő illatán, bankkártyák pin kódján is túl összenézett két ember. Ennyi történt azon a szombat délután.

SZABÓ ATTILA

A kincskeresők gyűrűje

Hóbert professzor szokásos szombat délutáni sétájára indult, a Duna-partra.

- Ki tart velem? - kérdezte, miközben fel-alá járkált a lakásban, hol a szemüvegét, hol a sapkáját, hol a kulcsait keresgélve.

- Én jövök, papa, és megtaláltam a kulcsodat is - kiabálta Kristóf -, a vízforraló mellé tetted, ahol tegnapelőtt is felejtetted.

- Kincset érő felfedezés - mormogta a professzor.

- Én is jövök - mondta Lujza -, és megvan a sapkád is - nyújtotta át az ütött-kopott kék baseball sapkát, a professzor kedvencét.

- Már csak a szemüvegem hiányzik - nézegetett körbe a professzor -, fogalmam sincs, hová tehettem...

- De papa, az orrodon van! - kiáltották a gyerekei egyszerre.

- Tényleg, milyen igazatok van. Nos, indulhatunk - köhécselt zavartan a professzor.

Félóra múlva már a folyóparton sétáltak.

A professzor talált egy nagy, lapos követ, leült, majd előhúzta a jegyzeteit, és gondolataiba mélyedt. Lujza és Kristóf a vízhez szaladtak, kavicsokat gyűjtöttek, lemosták, majd kirakosgatták a napra száradni.

- Papa, megnézed a kincstárunkat? - kérdezte Kristóf.

- Hát persze - felelte a professzor, de fel sem nézett a számításaiból.

- Na, papa, gyere már - ráncigálta a karját Lujza -, csillogó kristályokat is találtunk!

A professzor sóhajtott, eltette a papírjait, és felnézett.

- Tényleg szép gyűjtemény - mondta elismerően.

- Nézd, ez egészen különleges - mutatott Kristóf egy félbetört, fehér kristályra -, lehet, hogy féldrágakő!

- Jó volna kincskeresőnek lenni - mondta Lujza -, csak keresnék, kutatnánk a folyók és tengerek partjain, meg a barlangokban, és nem járnánk iskolába...

- Jaj, Lujzi, ilyesmi csak a kalózmeseiben van, meg az aranyásók történeteiben - szólt közbe Kristóf.

- Pedig ma is élnek valódi kincskeresők - mosolyodott el a professzor -, igaz, nem aranyat ásnak.

- Valamilyen ritka drágakövet keresnek?

- A drágaköveknél is ritkább és értékesebb kincset. Olyan anyag után kutatnak, amit még nem láttunk, nem észleltünk. Persze, nem a hegyekben vagy a tengerparton, hanem hatalmas, föld alatti laboratóriumban, egy nagyhatalmú gyűrű segítségével...

- Varázsgyűrű? - kérdezte Lujza izgatottan.

- Úgy is mondhatnánk. A gyűrű kerülete óriási, huszonhét kilométer hosszú, valamivel több, mint Szentendre távolsága Budapesttől, Franciaország és Svájc határán helyezkedik el. Nagy Hadronütköztetőnek, vagy rövidítve (angol nyelven) LHC-nek nevezik.

- És hogyan működik? - tudakolta Kristóf.

- Az anyag legkisebb részecskéit hatalmas energiákra gyorsítják benne, úgy, hogy a nyalábban haladó részecskék sebessége megközelítse a fény sebességét. A részecskék nyalábjait szupererős mágnesek tartják pályán a gyűrűben, ahol aztán a nyalábokat ütköztetik.

- Mint a Csillagok háborújában?

- Valahogy úgy, de itt nem küzdelemre használják a nyalábokat, hanem megfigyelésre, az ütközések során ugyanis az eredeti részecskékből újak születnek. Néha, nagyon ritkán, egészen újak, olyan fajta anyag, amelyet még nem észleltünk.

- És milyen gyakran fedeznek fel új részecskéket? - kérdezte Lujza.

- A részecskenyalábok másodpercenként sok milliószor ütköznek, ez rengeteg adatot jelent. Számítógépes programok segítségével szűrjük ki az érdekes eseményeket, ahol esetleg új részecskék vagy újfajta anyag keletkezését figyelhetjük meg. Ezeket a megfigyeléseket dolgozzák fel aztán a kutatók. Akár az aranyásók, csak itt a munka még aprólékosabb és hosszabb. Egyetlen új részecske felfedezése éveket, vagy akár évtizedeket vehet igénybe. A hat éve, 2012-ben felfedezett Higgs-részecskét például már 1960-ban megjósolta Peter Higgs (ejtsd: pítör higz), akiről az új részecske a nevét kapta.

- És miért nem találták meg előbb? - húzta a száját Kristóf.

- A Higgs-részecske csak nagyon nagy energiákon figyelhető meg, és ehhez az anyagot óriási energiákra gyorsító varázsgyűrűre volt szükség, ez pedig 2008-ra épült meg. Azóta persze újabb részecskék után kutatnak. Az új felfedezésekre akár egy évtizedet is várhatunk...

- Jaj, papa, jön egy óriási hajó, és a hullámok elöntik a kincstárat!

- Akkor ne tétovázzunk, vigyük magunkkal a kincseket, amiket már megtaláltunk - vágta rá a professzor.

SOMFAI ANNA

A lyukas kétfilléres

MOLDOVÁN MÁRIA rajzai

- Nekem egy pénz ne beszéljen, pláne, ha lyukas!
- vakkantott Bodza.

- Mi a csodát ugatsz? - lépett közelebb Etus néni. A kutya leült, s félrebillentett fejjel, csillogó szemmel nézte gazdáját.

- Nem vakond, nem sün. Nem nyúl. Akkor vajon mi? - járta körbe a terebélyes holdviola bokrot Etus néni. A kutya kötelességtudóan követte.

- Hát ez meg hogy került ide? - állt meg a néni. Lehajolt, s felvett valamit. Ujjai közé csippentve vizsgálta a pénzt. Tenyerébe tette, letörölgette a ráragadt sárdarabkákat, aztán a kerti csap alá tartotta, megmosta, és a zsebkendőjével is megtörölgette.

- Jé, egy lyukas kétfilléres! - forgatta csodálkozva a kopott pénzecskét. Kislány korában látott utoljára ilyet. Valamikor fizettek vele, de ő már csak a nagymama varrókosarában bukkant rá. Az alumínium pénzecskével is lehetett gombosat játszani. Gödröcskét fúrtak az udvaron, abba kellett ügyesen beledobni a gombot, pénzdarabot. Ha jól céloztak, elsőre sikerült. Ha nem, addig pöckölték, biztatták mutatóujjukkal, míg célba értek.

- Ha ez a pénz beszélni tudna! - sóhajtott Etus néni.

- De hiszen beszél! Mit beszél, fecsegl! - morgott Bodza.

- Ne ugass már, no! Te is mondanál valamit, ha tudnál? - csóválta a fejét Etus néni, aztán megdörzsölte a szemét. A holdviola árnyékában öltönyös, nyakkendőös egér ült. Ez nem a templom egere, gondolta Etus néni, de mégiscsak furcsa,

hogyan öltönyben, nyakkendőben, a földön ül.
Vár valakit?

Az egér elmagyarázta, hogy a városba indult, és csak azért öltözött ki, nehogy vidékinek nézzék. Az unokahúgát szeretné meglepni valami szép ajándékkal. Gyűrűre, karkötőre vagy vékony láncra gondolt, de nem tudta, lesz-e elég pénze.

- Én mindig csak addig nyújtózom, ameddig a takaróm ér - mosolygott Etus néni. Az egér maga alá húzta a lábát. Eddig fel sem tűnt, hogy mezítláb van. - Úgy értem, ha nincs elég pénze az embernek, kisebbet álmodik.

Az egér azonban nagyon is ébren volt, s már fel is állt, hogy másnap reggelre a városba érjen. Gyalog eltart még egy darabig. Közben Bodza szája be sem állt. Etus néni hiába csitítgatta, hogy hallgasson, Bodza mondani akart volna valamit, de azok ketten, Etus néni meg az egér, nem értették a kutyaugatást. Pedig igazán jó ötlet volt. Bodza azt akarta mondani, hogy Etus néni odaadhatná az egérnek a lyukas kétfillérest. Láncra fűzve jól mutatna az egérlány nyakában.

Másnap reggel Etus néni a homlokára csapott. Hiszen odaadhatta volna az egérnek a pénzecskét. Kislány korában neki is volt egy ilyen medálja. Nem ezüst, nem arany... de ha mesélni tudna!

- Hiszen tud... én beszéltem vele... - ugatta Bodza.

- Mi van már megint? - simogatta meg a kutya fejét Etus néni. - Odaadhattam volna? Te is azt mondod, kiskutyám?

BÚTH EMÍLIA

Állatok, istennők, pénzek

Sokan hallhattátok már a híres történetet a Capitolium (ejtsd: kapitólium) ludairól. Két és félezer évvel ezelőtt a Rómát támadó gall csapatok megpróbálták titokban belopakodni a Capitolium nevű fellegrvárba. Ravasz tervüket azonban egy csapat szent lúd megghiúsította: akkora zajt csaptak gágogásukkal, hogy sikerült a falakra csalogatniuk a védőket, akik visszaverték a támadást.

A ludak Iuno (Junó) istennő szent állatai voltak. Nagy tiszteletnek örvendtek, s még akkor sem vágták le őket, amikor a hosszú ostrom miatt már kifogytak az élelemből, s nem maradt mit

enni. A római polgárok olyan hálások voltak a riasztásért, hogy az istennőnek is új nevet adtak: Iuno Moneta: Junó, a Figyelmeztető.

Így aztán nem csoda, hogy amikor a fellegrvár temploma mellett pénzverő műhely nyílt, jó ötletnek tűnt felvenni ezt a remek hangzású, tiszteletet ébresztő nevet. Talán azon sem lepődünk meg, hogy idővel az itt készülő pénzeket is *monetának* nevezték. S innen már csak egy lépés, hogy az összes nép, amely innen származó római érméket használt, mert korábban nem volt saját pénze, átvette a kifejezést. De ekkorra már nem egyetlen római fémpénzfajtára, hanem legáltalánosabb értelemben, *bármilyen* pénzre használták. A régi magyarok is ezért beszélhettek monétáról, s a jól ismert angol *money* (ejtsd: máni) is innen származik.

De vajon miért hívják eközben *numizmatikának* a régi pénzek gyűjtését és történetük kutatását? A görögök jóval a rómaiak előtt alkottak egy kifejezést a pénzre. A *numizma* név nagyjából annyit jelentett, hogy az érmén feltüntetett értéket akkor is el kell fogadni, mint egy törvényt, ha egyébként nincs módunk a valódiságáról meggyőződni.

S nálunk, magyaroknál, ugyan miért a *pénz* vált uralkodó elnevezéssé?

Nagy valószínűséggel azért, mert honfoglaló őseink a Római Birodalom keleti utódával,

a bizánciakkal álltak kereskedelmi kapcsolatban. Az egyik bizánci érmefajtát hívták *pensa aurinak* (vagyis megmért arany), és talán ebből a *penszának* ejtett kifejezésből fejlődhetett ki a ma is használt szavunk.

Hosszú órákat tölthettek el azzal, hogy utánajártok, egy-egy ismert pénz-elnevezés honnan származhat. Rúpia, piaszter, frank, font, korona, szomszédainknál kuna, dinár vagy lej – vajon milyen szavak bújnak meg mögöttük? Hiszen az egyes pénztípusok egyedi elnevezéséhez sok minden adhatott ötletet: hogy mekkora volt a súlyuk, milyen fémből készültek, miféle alakot formáltak, mi volt látható a rájuk vert ábrázoláson – vagy hogy milyen korábbi értékmérőt (például állatok lenyúzott bőrét) cserélték el a pénzzel.

A ludak után így jutunk el a mókusokig, nyestekig vagy oroszlánokig: legalább olyan izgalmas felfedezés kideríteni, melyik ismert pénz-elnevezés mögött lapulhatnak, mint egy fémkereső szerkezettel érmék után kutatni a szántóföldön.

NÉZZ UTÁNA!

- *Szent Márton legendájában miért gágognak a ludak?*
- *Milyen más elképzeléseket találsz pénz szavunk eredetére?*
- *Tudod, hogy miért hívják forintnak a pénzünket?*
- *A magyar nyelvből sem kopott ki a monéta: hallottad már azt a szót, hogy 'monetáris'? Keress rá, mit jelent!*
- *Tisztában vagy vele, mit kell tenned, ha véletlenül régi pénzekre bukkansz? Ha nem, beszélj meg tanáraiddal, szüleiddel!*
- *Érdeklődj, van-e numizmatikával foglalkozó ismerősöd. Ha igen, nézd meg a gyűjteményét – hidd el, örülni fog az érdeklődésednek!*
- *Ha nem akartok nyomozni az állatnevek után, elárulom, hogy a horvát kuna nyestet, az orosz kopejka mókust, a román lej oroszlánt jelent.*

Z. KARVALICS LÁSZLÓ

Sárkánylélek

Áron mindig kíváncsi volt a dolgok miértjére. Miért nyálkás a csiga, miért folytatnak gyantát a sérült fák, miért hullámzik a tenger?

És miért van szükségük a sárkányoknak aranyra?

Hamar kiderült, hogy sárkányt találni nem is olyan nehéz. Persze, kellett hozzá némi türelem, míg az erdőben sétálva fellelte a sárkánybarlangot, és természetesen nem kevés bátorságra is szüksége volt, hogy bemerészkedjen a sötétségbe, ám örök kíváncsisága vitte-vitte befelé, még akkor is, ha a lába reszketett.

A sárkány odabent oly vénséges volt, hogy fénylő pikkelyeit benőtte a moha. Körös-körül tengernyi kincs, ragyogó aranykelyhek, ezüst pénzermék, ékszeres ládikók, cseppkő gyanánt még a mennyezetről is súlyos gyémántfüzérék lógtak. Az agg sárkány lomhán emelte fel mázsás fejét, egykedvű pillantást vetett a fiúra. Áron torka összeszorult az izgalomtól, de megemberelte magát, és megszólalt. *Jó napot kívánok, mondta vékony hangon, csak egyetlen kérdést szeretnék feltenni. Sóhajtott a bestia, és fáradt kutyaként hajtotta vissza fejét a csörgő aranyra. Ki vele, aztán hagyj aludni, morogta. Áron elővette töltőtollát, jegyzetfüzetét. Miért van szüksége aranyra, amikor csak tesped rajta? A kígyófarkú behemót hümmögött egy darabig, lehunyta szemmel meghányta-vetette magában a kérdést. Mikor Áron már azt hitte, a sárkány elszundított, a vén óriás újra kinyitotta fátyolfényű szemét.*

Nos, kezdte válaszát a sárkány, először is, minden sárkány szereti az aranyat, tehát én is szeretem az aranyat, mert sárkány vagyok. Áron bólogatott, felírta a választ, majd szinte csak magában, halkán hozzáfűzte, hogy ez még nem ad magyarázatot arra, hogy a sárkányok miért szeretik az aranyat. A bestia dühösen felhorkant. Akkor mit szólnál ehhez: szeretem az aranyat, mert másé, és azáltal, hogy elveszem, hatalmasabb leszek másoknál? Igen, igen, dünnyögött Áron, és jegyzetelt. A sárkány próbált belekukucskálni a fiú füzetébe, de az elfordította a papírt. És mi van, ha azt mondom, szólt újra, immár tétovább hangon a sárkány, hogy azért szeretem az aranyat, mert ha én már nem leszek, az akkor is megmarad? Áron összevonta szemöldökét, felírta a választ, majd némi rosszállással hangjában megköszönte a segítséget, és sarkon fordult. A sárkány még utána kiáltott, várj, várj, nem is szeretem az aranyat, mert minél több van belőle, annál jobban félek, hogy elveszik tőlem! Ám a fiú már messze járt.

Csalódottan baktatott hazafelé az erdei ösvényen. Közben azon tűnődött, ha a sárkányok ennyire hasonlatosak az emberhez, ha ők is ilyen kiszolgáltatott és céltalan rabjai az aranyak, vajon miért léteznek egyáltalán? Ebben a pillanatban kőomlás robaját hallotta. Alighanem a barlang roskadt össze a gyémántfüzérék súlya alatt. Sebaj, gondolta a fiú, miközben meglátott egy nyálkás csigát. Maradt elég kérdés így is.

KAPITÁNY MÁTÉ

A Fogtörpe

Vén Ebenézer békeszerető törp volt. Ezért bántotta annyira, hogy valamennyi rokona, szomszédja és barátja háborúzik egymással. Mert háború dúlt a törpék között, kitört az aranyláz.

Az ő aranylázuk más, mint az embereké.

Az emberek akkor kapják el, mikor megtudják, hogy valahol arany van. Odamennek, és addig gyűjtögetik, míg el nem fogy. A törpéké ellenben akkor kezdődik, amikor az utolsó rögöt is kiásták a bányából vagy kimosták a folyóból. Belebetegednek. Nincs arany! Hol lehet? Biztos a szomszédnál! És kész a háború. Egymásnak esnek, és az utolsó fillérjüket is erős páncélokra és hatalmas kalapácsokra költik. És püfölik egymást éjjel-nappal. Arany persze így sem lesz, viszont mindannyian tönkremennek.

Vén Ebenézert kivéve. Az ő háza tömve volt arannyal. Senki sem gondolta, mert nem hivalkodott, nem pazarolt, sosem fertőzte meg a láz. És esze ágában sem volt adni belőle, amíg a rokonai, szomszédai és barátai ilyen tökkelütött módon viselkednek.

A háború aztán véget ért, senki se győzött. A harcosok hazatértek, bánatosan őrizve megmaradt vagyonukat: a csaták során kivert fogaikat. Azokat kuporgatták a párna alatt, mint egykor a keservesen kibányászott aranyrögöket.

Ekkor már segíteni akart rajtuk Vén Ebenézer. De nem úgy, hogy mindenét egyszerre szétosztja.

Abból csak még több baj fakadna. Vajon hogyan lehetne tisztességesen pénzhez juttatni egy rakás törpét, akiknek nem maradt másuk, csak a kiütött fogaik? Vén Ebenézer egy személyt ismert, akinek ezek a fogak érhetek valamit.

Felkereste a Fogtündért, és megkérte, szálljon le a bányákba, és váltson be néhány törpfogat.

- Soha - felelte a Fogtündér. - Törpfogakkal nem foglalkozom!

- Ha te nem, akkor ki? - sopánkodott Vén Ebenézer.

- Majd tel!

- Én?

- Persze, miért ne? Az egész csak matek, az még neked is megy.

És a Fogtündér beavatta Vén Ebenézert a fogak gazdaságtanába: mennyit ér egy zápfog, mennyit egy szemfog, mennyit, ha lyukas, mennyit, ha tömött. Megmutatta a technikát, mellyel észrevétlenül ki lehet venni a fogat a párna alól, és helyére becsúsztatni a pénzt.

Mikor véget ért a képzés, a világ első Fogtörpéje munkába állt. Éjszakánként sorra járta a törpelakokat, és egy-egy fogat kicserélt némi pénzre. A saját pénzére. Volt neki bőven.

Hamarosan újra beindult az élet. A törpék békében éltek. És ma is így élnek, ha Vén Ebenézer aranya még el nem fogyott.

KELEMEN TAMÁS

PAP KATA rajzai

Varázsmag

A tárgyak, amelyek körülvesznek, mind pénzbe kerülnek. Még a Szitakötő folyóirat is, amit a kezeden tartasz, hiszen sokan (szerkesztők, tördelők, írók, grafikusok, fotósok, nyomdászok) dolgoztak, hogy létrejöjjön.

Ha kapsz zsebpénzt, biztosan gyűjtöd valahol, például malacperselyben vagy a pénztárcádban. Van, aki a lakásában dugja el, a párnájába rakja vagy a falon függő festmény mögötti széfbe rejti. Olyan is akad, aki kincsesládába zárva elássa a földben egy titkos helyen. Ilyenkor az elrejtett pénz évek múlva is pontosan annyi, mint korábban, de kevesebbet ér, kevesebb dolgot lehet vásárolni belőle. Ezért okosabb mást kezdeni vele, például be lehet fektetni. Hogy mit jelent a befektetés?

Azt jelenti, hogy veszel valamit, aminek az értéke az idő múlásával növekszik, vagy odaadod valakinek, hogy használja és még több pénzt csináljon belőle. De vajon hogyan tud gyarapodni a pénz? Csak úgy szaporodik? Osztódik, mint egy sejt? Növekszik, mint a gomba? Nem egészen. Ha bankba viszed a pénzt, amire nincs szükséged, az hirtelen varázsmaggá változik. Azt mondod a banknak:

„Erre a pénzre most éppen nincs szükségem, adjátok oda másnak, akinek kell, majd visszajövök érte később. Addig ültessétek el, és amíg itt van nálatok, vagyis annál, akinek szüksége van rá, ügyeljete, hogy minél többet hajtson. Amikor majd szüreteltek, kicsivel több varázsmagot kapok vissza, mint amennyit odaadtam.”

Mit csinál ilyenkor a bank? Kölcsönadja olyan embereknek és vállalkozásoknak, akik szeretnének valamit felépíteni vagy elindítani. A legtöbb kezdeményezés kölcsönrel indul. És éppen ez

a baj. Sokszor olyasmi is felépül vagy megszületik a kölcsönvett varázsmaggal, ami károsítja a Földet, elpusztítja lakóit, az állatokat, a növényeket, az embereket vagy rengeteg szemetet termel. Gondold csak el, milyen bosszantó, ha a szüleid sok-sok munkával megtakarított pénzéből épül fel a szemétegető a közeletekben, ami beszennyezi a környék levegőjét!

Mivel a bankok sok-sok millió ember varázsmagját őrzik, többnyire ők döntenek el, mi nőjön ki: a felhőkarcolók, olajfinomítók, gyárak, irodaházak, parkok, kórházak, tűzoltóállomások, de még a játszóterek is mind varázsmagból kelnek ki, ezért fontos, hogy olyan bankba vigyük a pénzt, ahol alaposan megfontolják, hová ültetik el.

Hova érdemes vinni a varázsmagot? Vannak bankok, amelyek csak és kizárólag a környezetet és az emberek jólétét, egészségét védő célokat támogatnak. Ezeket közösségi bankoknak hívják. Nincs belőlük nagyon sok, de szerencsére a számuk évről évre növekszik. Akik ilyen bankban tartják a varázsmagjukat, eldönthetik, mi nőjön ki belőle, és figyelemmel kísérhetik, hogyan fejlődik.

Ha lenne összegyűjtött varázsmagod, te mit növesztenél belőle?

KINCSES ANDI

Bartók szalonkája

A nagyszerű operettszerző, Kálmán Imre egy napon meglátogatta Bartók Bélát, aki korántsem élt hozzá hasonló jómódban. „Miért nem írsz egy operettet? Akkor nem éhezneél!” – szolt a baráti tanács. Bartók kivett a szekrényből egy darab szalonkát: „Nem éhezem...” – felelte.

Gazdag tehát a zeneszerző, vagy szegény? Egyáltalán: miből él, hogyan keresi pénzét?

A zenetörténet távoli korszakaiban minden másként volt, mint napjainkban. Johann Sebastian Bach (ejtsd: johan szebasztján bah) például hol az egyház, hol egy nemesember szolgálatában dolgozott. Így aztán hol a templomnak szánt

kantátákat kellett írnia vasárnapról vasárnapra az egyházi év szigorú rendjében, hol hangszeres zenét komponált a herceg és társasága szórakoztatására. (Akkor még ugyanaz a zeneszerző írta a szórakoztató és a „komoly” muzsikát, nem úgy, mint kétszáz évvel később, amikor más szerepet töltött be Bartók, mint Kálmán Imre.) Bachot elsősorban nem a mű megírásáért fizették, minden zeneszerző egyúttal zenészként is működött. Neki kellett betanítania a művet a templomi kórusnak, a hangszereseknek, vezényelt és orgonált. Mindezt a munkáért kapta fizetségét, amiből, ha nem is fényűzően, de biztonságosan megélt. Minden

kisvárosnak megvolt a maga templomi karnagya, organistája, s a helyi zenei vezetők többnyire maguk is írtak zenét, de persze nem ugyanolyan minőségűt, mint Bach. Az ő fizetésükről is az egyház gondoskodott.

A zenészeket sokáig a feudális rend szerint foglalkoztatták. A herceg, gróf vagy uralkodó úgy „birtokolta” zenészeit, mint egy földesúr a földjén dolgozó parasztot. Joseph Haydn (ejtsd: jozef hájdn), aki Esterházy Miklós hercegnél magyar területen is szolgált zenészerző-karmesterként, hétről hétre teljesítette szimfóniaírási kötelezettségét, s ezek megkomponálásáért és előadásáért részesült fizetségben. Bach, majd évtizedekkel később Haydn jövedelme egy részét természetben kapta (búzában, borban), más részét pénzben. Nagyon nehéz átszámítani egykori fizetésüket mai értékekre, hiszen nemcsak a pénznemek mások, de a megélhetés költségei is. Haydn, bár köteles volt vonósnégyeseit először a herceg előtt bemutatni, arra már engedélyt kapott, hogy a műkottáját eladja zeneműkiadóknak. Ezek a darabok közkedvelté váltak az otthon szívesen muzsikáló polgárok körében, így kelendőek voltak, és szép bevételt hoztak a kiadóknak és a szerzőnek is.

Az Esterházy herceg halálával „gazda nélkül maradt” Haydnt meghívták Angliába, ahol a feudális közép-európai viszonyokból fejlett polgári körülmények közé került. Ott is sikeres lett, műveit szívesen játszották, és megélhetése most már azon múltott, hogy a közönség körében milyen népszerűséget ért el.

A nyugati polgári világban esett meg, hogy 1847-ben Párizs egyik híres zenés kávéházába betért egy francia író és egy zenészerző. S mit

hallottak? A zenekar egész este az ő dalaikat játszotta. A vacsora elfogyasztása után fizetés nélkül útnak indultak. Feltartóztatták őket, de azt felelték: önök mindvégig a mi számainkat játszották, és nem fizettek érte, mi pedig megvacsoráztunk, és azért nem fizetünk! Az ebből fakadó pert a szerzők és kiadójuk megnyerte, innen indult útjára a szerzők jogvédelme.

De vajon hogyan jut pénzéhez a zenészerző? Tud minden előadásról? S ha Argentínában játszzák, odautazik behajtani a jogdíját, ha Japánban, akkor meg oda? Nem. Minden országban működnek szerzői jogvédő társaságok, azok szedik be a saját területükön a komoly- és könnyűzenei hangversenyek, rádió- és tévéállomások, hanglemezkidatók által fizetendő jogdíjat, s juttatják el abba az országba, amelynek jogvédő társaságában a mű szerzője tag. Így kapja meg munkája jutalmát a zenészerző és a dalszövegíró. Itthon az Artisjus ez az egyesület.

De végül is: gazdag vagy szegény a zenészerző? Akinek a műveit nagyon sokat játszzák, sok jogdíjat kap, és biztonságosan megél belőle. A komolyzeneszerzők többsége azonban valamilyen más tevékenységgel egészíti ki bevételét: tanít, zenei intézménynél dolgozik. A könnyűzene művelői többnyire előadók is. Bartók, aki egykor szalonnáját mutatta fel, a halála utáni 70 évben – amíg a jogvédelem tart – kimagasló bevételt termelt. Puccini (ejtsd: puccsíni), a nagy olasz operaszerző száz éve saját autót tartott, ami akkor még olyannak számított, mint ma egy magánrepülő. A mai zenészerzők többnyire maradnak az autónál...

HOLLÓS MÁTÉ

Nincstár

A gróf futóbolond hírében állt, s már találkozásunk első pillanatában sem igyekezett rációfolni hírére. - A pénznem boldogít! - harsogta teli szájjal, mikor kaput nyitott, és széles mozdulatokkal betessékelt a rozzant kastély viharvert ajtaján. Engem a híre hozott ide, az újságírói szimat: mert a környéken széltében-hosszában beszéltek, hogy az eszehagyott nemesúr, fajtájának e legutolsó képviselője, mesés kincstárat rejteget ősei denevérjárta tanyáján, melytől semmi pénzért nem hajlandó megválni, s amelyet sose látott még senki emberfia. Pedig jobban járna - folytatódott a környékbéli települések kocsmáiban

és vegyesboltjaiban a szóbeszéd -, ha elköltözne, festői, ámbár viseltes lakhelyét modern lakásra cserélné, és turisztikai céllal megnyitná a düledező vár kapuit a nagyközönség előtt. Erre azonban nem mutat hajlandóságot.

Amikor tehát hosszas rábeszélés, hízelgés és kunyerálás után végre beengedett, a szerencse fiának éreztem magamat, habár sejtettem, hogy a gróf szívét nem a hajbókolás puhította meg, hanem a busás jutalom, amelyet újságom helyezett kilátásba a riport közléséért. Hagytam tehát, hogy végigvezessen a gatzól felvert udvaron, át a rozoga lépcsősorokon, egy lakótelepi garzon eleganciájával

berendezett fogadószobáig. Közben a házigazda rettentő hangerővel és csekély pontossággal kalauzolt:

- Ez itt a kastély udvara! Boldogult őseim követték ki, akik tudták jól: a pokolba vezető út is ki van kövezve! Két dudás nem fér meg egy pokolban! Ez meg itt várfa! Áldott emlékű elődeim húzták fel, látható, itt sincs több napból a kerítés, mint kolbászból! Vigyázat, lépcső! Előrelátó felmenőim lépcsőkkel látták el a kastélyt, az emeletek közti átjárás biztosítása céljából! Ilyen felmenőkkel nem dicsekedhet akárki!

A fogadóhelyiségben a harsogástól kimerülten

egy fotelbe rogyott, és várakozón nézett rám. Megköszörültem a torkomat.

- Mindez rendkívül... nagyszabású és... érdekes... - hebegtem. - Eleven történelem, úgyszólván. Ámde az olvasókat, ugye, érti, elsősorban nem a történelem... hanem a mendemonda foglalkoztatja... Vagyis a kincstár.

- Vagy úgy - mondta a gróf megcsöndesedve. - Végül is érthető - mélyzott - a pénz beszél, a kutya ugat, a karaván halad. A népek meg sose figyelnek arra, amit mondok. Kincstárról puszognak, pedig... - fürkész tekintetet vetett rám - no jöjjön, megmutatom.

Újabb kanyargás következett pókhálós folyosókon, hullott vakolatdarabokat kerülgetve. Végül egy ajtó előtt megálltunk. Csikordult a kilincs, és a nehéz vaspántokon nyikorogva elfordult a rozsdamarta ajtószárny. A beáramló fényben jókora, boltozatos helyiséget pillantottam meg. Kongott az ürességtől.

- Ez volna a kincstár?

- Mondtam, hogy a népek azt hallanak, amit akarnak! - rikkantotta a gróf. - Ez itt palotám büszkesége, a Nincstár!

Meg kellett támaszkodnom. Már szinte fülemben csengett a metsző főszerkesztői kacaj. A gróf megsánhatott, mert belém karolt, és kedélyes magyarázatba fogott.

- Tudja, zsenge ifjúkoromban nagyapám elégséges jövedelem és jószándékú hitelezők híján úgy döntött, apránként eladogatja a kastélyban föllelhető ingóságokat.

A világ nagyot fordult, a grófi állás becsülete odalett. Éhezni mégse illenék. Ezért egyenként útra keltek a faragott aranykeretekben álmodó csendéletek, a párkányok hallgatag szobrai, a színezüst evőeszközök, és így tovább. Szertelenül színes lakhelyünk mind kopárabb és fakóbb lett. A szívem majd megszakadt, ezért - konok

gyermekfővel - elhatároztam, hogy megmentem mindet. Kifundáltam, hogy az összeset lehordom ide, ebbe az üres terembe. Képzeletben. Mielőtt egy tárgytól megváltunk volna, órákig néztem, minden egyes részletét, minden árnyalatát jól az emlékezetembe véstem. Aztán az emlékképet lehoztam, és gondosan elhelyeztem itt. Életünk később sem lett könnyebb, az eladásokat apám is kénytelen-kelletlen folytatta. Én úgyszintén. Ám mindeközben makacsul raktároztam is az évszázadok emlékeit, melyek ma már sehol sincsenek. Ma is mindnek pontosan tudom a helyét; ma is mindet magam előtt látom, régi fényükben. Igaz, nem látja őket senki más. Ez azért jókora agymunkával jár, másra nemigen marad erőm, ezért, ha jól tudom, az a hír járja, hogy olykor csacsiságokat beszéllek. De higgye el, nem kevés összpontosítást kíván egy ilyen, régen elveszett gyűjteményt fenntartani.

Mire idáig ért a történetben, ismét a bejárati kapunál voltunk. A döbbenetből csak akkor ocsúdtam fel, amikor a kapu döngve bezárult a hátam mögött. Még elért a fülemig túloldalról a gróf kurjantása:

- És ne feledje: a pénz nem boldog itt!

NAC SINÁK GERGELY ANDRÁS

Az erdei Kincstár

A Kerekerdő állatai megépítették a maguk erdei kisvasútját. Igen ám, de miből? - kérdezhetitek joggal. Medvenc és Borzas megrendelték a talpfákat és a síneket, elhoztak egy csomó ócskavasat a MÉH-ből, hogy összeeszkábálják a vasúti kocsikat, de mivel fizettek ezekért?

Még azokban az időkben, amikor minden évben feltűnt Hétfő, a hétfejű sárkány a keleti égbolton, hogy követelje jussát, az állatok elhatározták, hogy létrehoznak egy kincstárat, amiben közös vagyonukat tartják.

De vajon honnan volt az állatoknak közös vagyona? Amikor kilenc nyárral ezelőtt Medvencet megválasztották polgármesternek, bevezette az erdei adót. Minden állatnak a saját képességei szerint kellett hozzájárulnia a közös vagyonhoz. A madarak például magvakkal, a mókusok mogyoróval, a medvék málnával fizettek, évente egyszer. Az összegyűlt javakat bevitték a városi piacra és eladták az embereknek krajcárért. Az így szerzett pénz lett a kincstár alapja. Persze, voltak állatok, akik másképpen fizettek. Szarka ékszereket

szolgáltatott be, Borzas borzpénzzel fizetett, hiszen jól menő bronzöntődét vezetett.

A következő évben megpróbálták pénzzel megváltani magukat, de Hétfő hajthatatlan maradt. Talán nem is tudta, mi a krajcár.

Az állatok ezért elhatározták, hogy a közös vagyont kincstárban őrzik.

- Hol legyen a kincstárunk? - borzolta homlokán a tollat Bagoly, a leendő kincstárnok.

- Legyen Borzasnál - vetette fel Nyúl. - Benne mindnyájan megbízunk.

- Nem, nem! - tiltakozott Borzas. - Attól tartok, ha bronzöntés közben egyszer elfogyna a rezem, még képes lennék beolvasztani a krajcárokat, csak hogy befejezhessem az öntést.

- Én vállalom az őrzést! - ajánlkozott Szarka.

- Az olyan lenne, mintha kecskére bíznánk a káposztát! - tiltakozott Vaddisznó. - Én szívesen elásom valahol, és a helyet csak Medvencnek mutatom meg.

- És ha pénzre lenne szükségünk, kiásnád? - horkant Medvenc. - Aztán órákon át mosogatnánk, törölgetnénk a krajcárokat? Nem! Olyan helyen kell tartanunk, ahol biztonságban van, de könnyen hozzá is férünk.

- Legyen a te barlangod mélyén, Medvenc! - javasolta Borzas. - Mégiscsak te vagy a polgármesterünk, és te vagy közöttünk a legerősebb. Kinél lehetne jobb helyen?

Az állatok egyhangúan megszavazták, manccsal, patával, szárnyal, uszonnyal, csáppal, vagy amilyük volt, és Medvenc vállalta a feladatot.

Telt-múlt az idő, a kincstár szépen gyarapodott. A hangyák nagy halom mákot, a vaddisznók méregdrága szarvasgombát, a méhek lépesmézét, a nádi rigók sásból font táskákat hoztak minden évben, hogy a többi állatot már ne is említsem. Medvenc egyre jobban összehúzta magát, hogy elférjen a barlangjában.

Talán néhány állat megsajnálta Medvencet, hogy olyan szűk helyen kell élnie, mindenesetre a közös krajcárok egy részének lába kélt. Hol madárlába, hol karmos, szőrös lába, hol páros ujjú patás lába.

A madárláb Szarkához tartozott. De neki meg kell bocsátanunk, hiszen ő beteg: kleptomániás. Ha valami csillogót lát, ellenállhatatlan kényszert érez, hogy elcsenje. Márpedig a krajcár még a barlang félhomályában is csillog.

A karmos, szőrös láb Vakondban végződött. Vakond véletlenül bukkant a kincsre. Egyik nap friss levegőért fúrta fel magát, és épp a barlangban, a krajcárhegy alatt bukkant fel. A krajcárok belepotyogtak a járatába. Az állatok arra lettek figyelmesek, hogy Vakond sötét, aranykeretes szemüveggel az orrán, arany nyelvű fehér botot forgatva masírozik az erdei tisztáson.

De ki lehetett a patás állat? Nem más, mint Kecske. Ő sértettségből lopott.

- Még hogy kecskére káposztát! Majd én megmutatom nekik! Kecskére krajcárt! Úgy bizony!

Bagoly hamarosan felfedezte a hiányt.

Az állatok összegyűltek a barlang előtt.

A nyomozást Puskaravasza, a rókára bízták.

- Rögtön kiszagolhatnám a tetteseket, de az túl egyszerű volna. Gondolkodjunk logikusan! Ki az, aki váratlanul meggazdagodott?

- Vakond egyik napról a másikra aranyba öltözött! - csapta fel fülét Nyúl.

- Aha, nézzünk csak körül a barlangban! - A róka szétúrta a krajcárhalmot, és megtalálta Vakond járatát.

Vakond elősomfordált a hátsó sorból, szó nélkül letette a krajcárokra a szemüvegét és a botját, aztán elsüllyedt szegyenében. Pontosabban fejest ugrott a járatába.

Ekkor Szarka röppent be a barlangba, és a levegőből potyogtatta vissza az elcsent érméket.

- Sokat akart a szarka, de nem bírta a farka! - tréfálkozott Medvenc.

Bagoly átszámolta a pénzt, de még mindig hiányzott egy tucat krajcár.

- Sajnos, a nyomokat összetapostuk - szomorkodott Puskaravasza. - De ha a szimatomban nem csal, káposztaszagot érzek. Nem lehet más a tettes, csak Kecske! Gyere, Kecske!

- Még ha gyerekecske lenne! - fortyant fel Bagoly. - De ő egy konok, megátalkodott, felnőtt állat.

- Bagoly, nem azt mondtam, hogy gyerekecske, hanem hívtam, hogy: gyere, kecske!

- Akkor miért nem úgy mondtad, hogy jöjj ide, kecske?

De a kecske nem jött elő, sem akkor, sem soha többé. Beköltözött a városba, és Mekk Mester néven ezermester vállalkozást indított az elcsent pénzből.

Medvenc hozta meg az ítéletet:

- Szarka nem tehet róla, hogy kleptomániás. Visszaszolgáltatta a pénzt, ráadásul sokkal nagyobb értékű ékszereket hozott, mint amennyi krajcárt el akart csenni. Felmentem. Vakond véletlenül bukkant a kincse, visszaszolgáltatta az értékét, és őszintén megbánta tettét. Felmentem. Kecske viszont nem adta vissza, amit elvett tőlünk, és megbánást nem tanúsított. Soha, egyetlen erdei állat sem dolgoztathat vele, ez a büntetése!

Hamarosan kiderült, mennyire bölcs ítéletet hozott Medvenc. Bele sem merek gondolni, mi lett volna, ha a Kerekérdő állatai a kecskével készítették el a vízagyút, a kisvasutat vagy a zenekar hangszereit! Ugye, hallottatok már Mekk Mesterről?

Aranynál is drágább

A „kincs” szó hallatán legtöbben mesés drágakövekre, aranyláncokra, gyűrűkre, ragyogó serlegekre, pénzermékre gondolnak, és még izgalmasabb, ha valahol elrejtették, elásták. De valóban csak ilyen kincsek vannak? Persze, hogy nem. Hiszen hányszor mondjuk: „Az egészség nagy kincs”, beszélünk szókincsről, dallamkincsről, ásványkincsről, természeti kincsekről. Ritkábban jut eszünkbe, hogy egyes növények, vagy azok termései, magjai is lehetnek kincsek. És ezeket nem is kell mindig annyira keresni.

Nem kell valaminek sok pénzbe kerülnie, hogy kincsként tekintsünk rá, elég ha „csak” nélkülözhetetlen, mint a növények által termelt oxigén. De így van ez legfontosabb élelmisznövényeinkkel is. Képzeld el, mi lenne, ha nem ismernénk a búzát, a kukoricát, a rizst vagy a burgonyát! A búza az egyik legrégebben termesztett növény. A rizs őshazája Délkelet-Ázsia, ahol már 5000 éve ismerik és termesztik, s az emberiség hatvan százalékának még ma is a fő tápláléka. A kukorica fogyasztása is több ezer évre nyúlik vissza. Európába az Amerikát felfedező Kolumbusz hozta be a 15. század végén. A burgonya is dél-amerikai eredetű, nagy keményítő tartalmú gumója alapvető népelelmezési cikk. Napi étkezésünket nehéz elképzelni ezek valamelyike nélkül. Ugye, ez nálatok is így van?

Ha valamit drágának tartunk, azt mondjuk rá, hogy *aranyárban van*. Az egyes növényekből kinyerhető anyagok azonban még az aranynál is drágábbak lehetnek. Ilyen például az Arábia és Kelet-Afrika területein élő tömjénfa megszilárdult, illatos gyantája, a tömjén, ami áttetsző, sárgás vagy vörösesbarna színű, gömbölyded darabokból áll és illatát illóolaj-tartalmának köszönheti. A tömjén az emberiség egyik legősibb kereskedelmi

luxuscikke volt, amit a hatalom jelképének tartottak. Egy másik növény, ami csaknem aranyárban van, a valódi sáfrány, ennek a virágaiban található, elágazó bibeszálak csúcsa a legértékesebb, mert e szálakból különleges fűszer készül. Hogy lehet ez a fűszer olyan drága, mint az arany? Úgy, hogy egy kiló sáfrányfűszerhez több mint százezer virágot kell leszedni és feldolgozni, ami bizony fáradságos, nehéz munka. A bibeszálakat szárítás után sötét színű üvegekbe rakják és jól lezárják. A fűszer gyönyörű sárga színt ad az ételeknek, például a húslevesnek, tésztáknak, rizsnek, mártásoknak, de mindenbe csak egy csipetnyit szabad tenni. Aromás illatú, kissé kesernyés az íze. Drágasága miatt ügyeskedő csalók hamisítják is.

Ha az egészség kincs, a megóvását segítő anyagok is nagyon értékesek lehetnek. Az emberiség régóta használ vadon termő, gyógyhatású növényeket, sőt az egyiptomiak egyeseket már termesztettek. A modern gyógyszeripar is először a gyógynövények hatóanyagaiból „tanult”. A kamilláról vagy a hársfavirágról bizonyára mindnyájan hallottatok, teaként talán fogyasztottátok is. A kakukkfű köhögéscsillapító, gyulladásgátló hatását kipróbáltátok már? Levendula, körömvirág, zsálya és még sok gyógyhatású növény van, ezért nagyon is igaz a mondás, hogy „fűben, fában orvosság”.

Ha a növények ilyen értékesek, lennie kell olyan, bankszerű helynek, ahol őrzik, védik azokat. A Földön ezernél is több ilyen hely van, mert minden növényfaj léte fontos a biológiai sokféleség - idegen szóval *diverzitás* - fenntartása érdekében is. Az emberiség szempontjából - mint fentebb egy-két példán láttuk - különösen az élelmisznőnövények nélkülözhetetlenek, s ezért értékesek. Ezeknek a magjait magbankokban őrzik, hogy megóvják egy esetleges globális katasztrófától, amikor a szabad természetben élő növények elpusztulnának. Sok magbank létezik a világon (Magyarországon is van ilyen). A legnagyobbat, egy új, hatalmas magbunkert, vetőmagszéfet néhány évvel ezelőtt alakítottak ki a Spitzbergákon, ami Európa legészakibb területe. Ez a 130 méterrel a föld alatt lévő, hatalmas tároló a Földön termesztett mezőgazdasági növények több millió magvának befogadására alkalmas. A magbankban -18 °C-os a hőmérséklet. Ilyen hidegben az anyagcsere lelassul, így a magvak sokáig eltarthatóak, és életképesek maradnak.

SZIGETI ZOLTÁN

>> NÉZZÜK EGYÜTT...

Kosztá József képeit!

Az újabb kori művész ritkábban festi a „valóságos” tájat, még ritkábban van modellje, így sokan a modern művészet jellegzetességének gondolják, hogy ábrándokból, álmokból, elképzelt világokból merít témát. Csakhogy a valósághú festő is mindig saját nézőpontból, egyedi eszközökkel ábrázol.

Kosztá József például mindvégig ragaszkodott a látott világ, a kézzel fogható környezet megjelenítéséhez, képei mégsem a pusztá valóság másolatai.

Kosztá József Erdélyben született 1861-ben. Az általános iskola elvégzése után fényképésznek tanult, mestere ismertette meg a festéssel is. Később már ezzel kereste kenyerét: arcképeket festett, még közel sem egyedi módon. Húszévesen került Budapestre, ahol végre komoly művészeti képzésben vehetett részt. Bár a Mintarajiskola után tanult a korszakban híres párizsi, müncheni festőiskolákban, majd hosszabb olaszországi

tanulmányutat tett, mégis itthon találta meg a maga összetéveszthetetlen képi világát.

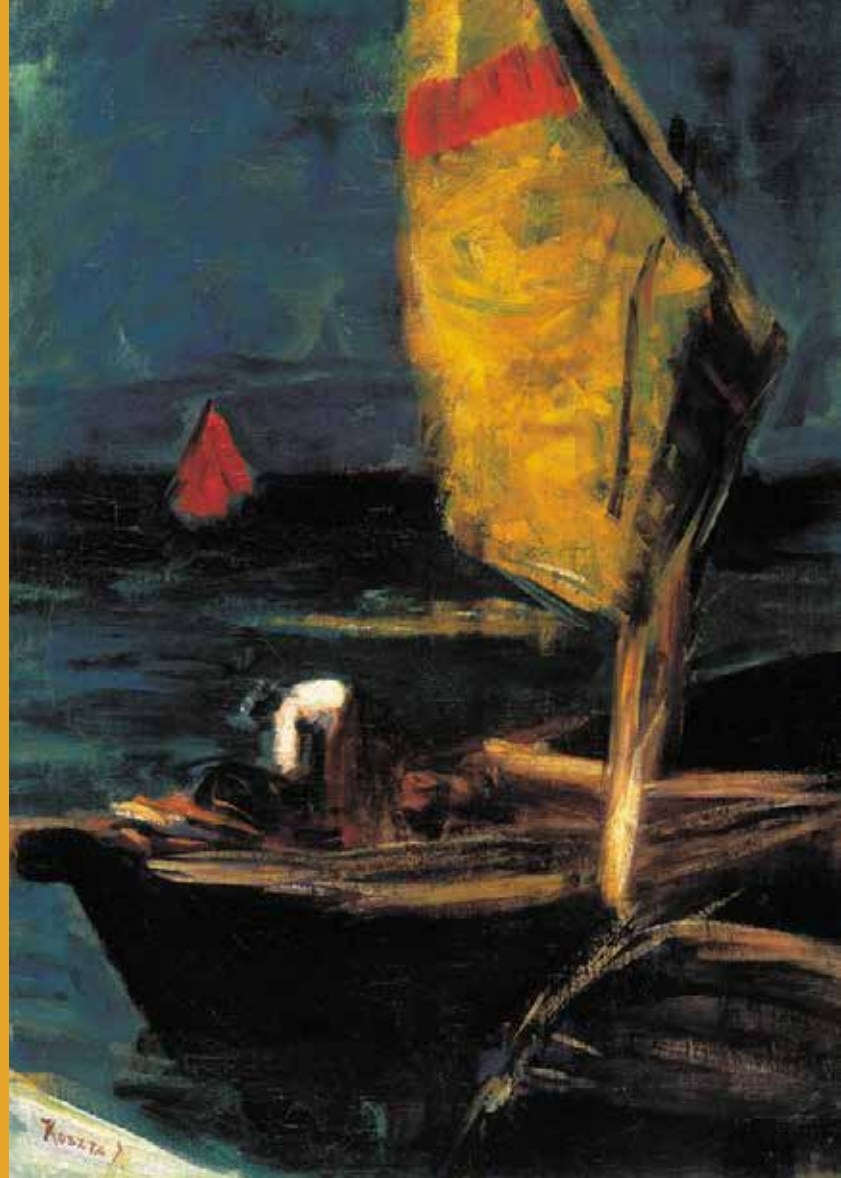
Kosztá József mindenekelőtt az alföldi tanyavilág festője, itt érezte leginkább otthon magát, és itt készültek legszebb művei. Benczúr Gyula festőiskolájában is fontos hatások érték, de jócskán eltávolodott a mester romantizáló stílusától. Koszta általában a szabadban festette a falusi élet jeleneteit. Zárkózott ember volt, kevés barátja akadt. Amikor Nagybányán dolgozott, akkor

is a híres művésztelepen kívül, egyedül alkotott. Más művészekkel sem tartott kapcsolatot, csak Ferenczi Károly került hozzá közel. A nagybányai időszak fontos volt festői fejlődésében, az itt tapasztaltak erősen hatottak rá. Alaposan megfigyelte a rétek, mezők világát, a parasztok mozgását, gyakran fáradtságos mindennapjait. Több mint harminc évet töltött aztán a Szentés melletti tanyán, hajnalban kelt és bejárta a határt, ismerte a környező mezőket, a jószágot és az embereket.

„Gyermekkoromban az volt egyedüli vágyam, hogy juhásztor lehessek, nem éppen a juhok kedvéért, hanem mert mint juhásztor napestig elnézhetném a fellegek járását, a vidék szépségét és festegethetnék is, hiszen a kutyám eligazítaná a juhok dolgát” – írta.

A tanyavilágban a földeken dolgozó emberek élete minden évszakban más témát kínál. Kosztát különösen foglalkoztatta a kukoricatörés. Hallottad már ezt a kifejezést? Ősszel leszedik a megszáradt szárról a kukoricacsövet, ami erős, reccsenő hangot ad, mintha eltörne. A jelenetet több képen is megörökítette a művész. Az itt látható festményen a két nő arca nem látszik, elmélyülten dolgoznak. Érdekes a sötét háttéren megjelenő színharmónia: egyikük fejkendője összhangot teremt a másik kötényének pirosával. A páros összedolgozik, így a kemény munka jó ritmusban zajlik.

A *Sárga vitorlás* című kép kivételesen nem az alföldi tájat mutatja: Koszta József olaszországi tanulmányútján készült. A magának való művész kétéves itáliai utazása alatt a nagyvárosok és a római emlékek helyett kis halászfalukba látogatott, ahol magányos bárkákat és csöndesen ringatózó vitorlásokat festett.

A poszteren látható kép is különleges színhatásokat használ. A cím - *Vihar előtt, eső után* - elárulja, miért ilyen mozgalmas az égbolt. A szürkéslilától a sárgáig gazdag színekkel festi meg az esti eget, a felborzolt tájban a vállára vett kaszával tart hazafelé a munkás. Az égbolt csak rövid ideig pompázik ilyen színekben, éppen eső után vagy vihar előtt.

Koldustól alamizsnát

Fabatkát sem ér, mondjuk a haszontalan holmira, és a fősvényre, hogy fogához veri a garast. Egy petákom se maradt, sopánkodunk, ha üres a zsebünk. Egy dénár, két dénár, neked semmi se jár, intjük le követelőző gyerekeinket, és amikor megmondjuk a magunkét, letesszük a garast. Nap mint nap használunk ilyen szólásokat, de ugyan ki gondol rá, hogy hajdani aprópénzek nevét idézzük? Dénárok, batkák, garasok, krajcárok, petákok, piculák, fillérek, vashatosok - néha egy poltura, sőt obulus is fel villan közöttük - gurulnak szét az idő országútján, de bármily kicsikék, nem

- vesznek el. Nyelvünk századok óta kincsként
- őrzi őket, és szólásokban, szokásokban, irodalmi
- művekben menti át emléküket a múltból a mába.

- Az *obulus* a görög *obolosz*ból a latin *obolus*
- közvetítésével került hozzánk. Nálunk Árpád-kori
- váltópénz volt, fél dénárt ért. Már csak a nevét
- használjuk: ez a halott nyelve alá tett *hídpénz*, az
- Alvilág révéskének, Kharónnak szánt viteldíj.

- *Batkát* szegény II. Lajos király veretett a 16.
- században. Nevét a csehektől kölcsönöztük, és
- három tett ki belőlük egy *krajcárt*. Csúfságból
- mondjuk fabatkának, ahogy a fagaras is az
- értéktelenség kifejezője.

Krajcárral vagy három évszázadon át fizettünk. Német eredetije, a *Kreuzer* (ejtsd: krajcer) kereszttest jelent, a névadó pénzerme ugyanis keresztet ábrázolt. A nyelvtörő mássalhangzótorlódást a népnyelv kiküszöbölte. *Van nekem még öt-hat garajcárom, / Azt is, ha kell, hazámnak ajánlom*, dalolja a 48-as szabadságharc nemzetőre Arany János versében.

A krajcár mellett az európai nyelvekben

vándorszóként megtalálható *garas* és a német illetőségű *fillér* a legismertebb régi aprópénz. Ezekből adtak a koldusnak is alamizsnát, ha éppen jutott.

Fillérből lesz a forint, tanítottak öreganyáim a spórolásra, és gyakran intettek: *ki a kicsit nem becsüli, az a nagyot nem érdemli*. Gyűjtögettük is szorgalmasan öcsémmel a *filléreket* egy pöttyös cserépmalacba, de mikor a háború után összetörtük, egy szem savanyúcukrot sem tudtunk venni, vagyunkánk egy *fityinget* sem ért. Elvitte a pénzromlás, az *infláció*, a fillér azonban mint fizetőeszköz még sokáig megmaradt.

1999-ben vonták be, de mint kulturális örökség tovább él, akár a *garas*. Sokszor idézett bibliai példázat az özvegyasszony perselybe dobott két fillérje, ami értékesebb a gazdagok dús alamizsnájánál. Ismerős az *adógaras* története is. *Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és az Istennek, ami az Istené*, mondta Jézus az írástudóknak, miután megnézte velük a római dénáron a császár képmását. Az olasz reneszánsz nagy festői, Masaccio és Tiziano (ejtsd: maszaccsó; ticiánó) remekműveken örökítették meg a jelenetet.

A krajcárt már 1892-től nem használták, de Móricz Zsigmond gyermeki élményekből írt novellája, *A hét krajcár* halhatatlanná tette. Történetének tüdőbajos szegényasszonya kislíval tívve teszi a házat a címadó hét krajcárért, mert annyiba kerül a mosáshoz szükséges szappan. Félnapi keresgéléssel sikerül összeszedniük hat pénzecskét, a hiányzó hetediket végül egy betévedő koldustól kapják meg. *No még a kéne, kórustól alamizsnát, kacag az asszony a*

nyomorúságos, egyben komikus helyzetben – hiszen a koldusok a társadalom kivetettjei –, de nevetése véres köhögésbe fullad. A mosás is elmarad: közben besötétedett, és lámpaolaj sincs otthon.

Egy régi, Csanád megyei koldusdal szerint *A koldúsnak rossz a dolga (...) Nincsen neki se hazája, / Se pedig egy rossz párnája. / Nincsen, fejét hova hajtsa; / Kéregetés az ő dolga*. Koldusok már az ókorban is voltak. A középkorban koldusfalvak is léteztek. A többiek magányosan vagy csoportokban, templomról templomra, vásárról vásárra, búcsúból búcsúba vándorolva koldultak, vagy egyhelyben éltek, és házakhoz járva gyűjtötték az alamizsnát. Az énekes koldusok énekelve kéregettek: *Adjatok, adjatok, amit Isten adott...*

A régi idők koldusai gyakran fogyatékosok, betegek voltak. Számos szólás is utal állapotukra, például *vak koldusnak fagaras is jó; a hamis lelkűt a szánta koldus is utoléri*. Bruegel (ejtsd: bróel) 16. századi flamand festő döbbenetes képeket festett kora koldusairól. Különösen háborús időkben szaporodtak meg a félkarú, féllábú, mankós kéregetők. *Fiatalkatonából válik öreg koldus*, tartotta a szólás.

A koldusok ügyeit, a garasok, fillérek, petákok és az egyéb alamizsna elosztását a közülük kijelölt *koldusbíró* intézte. Nem volt valami magas rang, fizetség sem járt érte. Egy 19. századi dél-alföldi pálinkás butykos felirata beszédesen árulkodik erről: *Aki ezen butélának szorul lopására, kívánom, hogy juson ij nagy uraságra, a koldusok közt fő kapitányságra pesti vagy budai talicska tolásra...*

JÁMBORNÉ BALOG TÜNDE

Az árva peták Kalandos élete

Volt egyszer egy árva peták, aki arany színben tündökölt, az elején különös írásjelekkel, a hátán pedig legjobb barátjával, egy arccal, akit csak Matyinak hívott.

Gazdája már legalább fél órája a szegény parasztember volt, aki – amint megkapta a petákat – a vásárra sietett, hogy ott hagyja egy malacért.

– Most komolyan? Egy malacért? – méltatlankodott a peták.

– Hála neked, a család jól lakik majd – nyugtatta Matyi.

Sokáig azonban nem mérgelődhetett, mert új gazdája, a malackereskedő röpke öt perc után túl is adott rajta: visszajáró lett belőle. Mikor újabb tulajdonosa a zsebébe rakta, lassan elsötétült előtte a világ, álomba szenderült.

Amikor magához tért, több millió társával együtt hatalmas épületben találta magát.

– Mi ez a hely? Hogy kerültem ide?

– Valami pénzhotel lehet. Úgy kerültél ide, ahogy a többi hozzád hasonló: kamattal! – felelte egy rozsdabarna színű, bajszos érme, akit kanyi vasnak neveztek.

Az árva peták megnyugodott, Matyi is biztatta:

– Lehetne rosszabb is, most legalább a mieink között vagyunk!

A peták nem tudta levenni szemét egy kötegről, amely mindenkitől távolabb helyezkedett el:

– Kik azok a zöldhasúak?

– A húszasok – dörmögte a bajsza alól a rozsdabarna kanyi vas.

Az árva peták gyönyörködve közelített hozzájuk, Matyi szemébe is könnyek szöktek a

látványtól. Ahogy a húszasokhoz ért a peták, azok lenézően elfordultak, és ropogós papírtestüket hullámoztatták, hogy az árva peták minél távolabb sodródjon tőlük.

– Rá se ránts! Jó lesz nekünk a mieink között! – bölcselkedett Matyi.

A peták könnyeit visszatartva mély levegőt vett. Matyi is összeszorította a fogát.

Telt-múlt az idő, elment a nyár, beköszöntött a tél, fillérek mentek, forintok jöttek. Az árva peták és Matyi különös helyzetben találta magát: „Fej vagy írás?” – hangzott fölöttük a kérdés, de a választ már nem hallották, úgy susogott a fülükben a szél, mert egy hüvelykujj szaltózva hajította őket a levegőbe. Pörgött az árva peták, Matyi is teli torokból kiabált. Közeledtek a földhöz, aztán éppen a csatornarácsra estek, és hiába kapaszkodott a peták, lecsúszott a csatorna mélyére. „Ezt már sosem tudjuk meg!” – hangzott fölöttük.

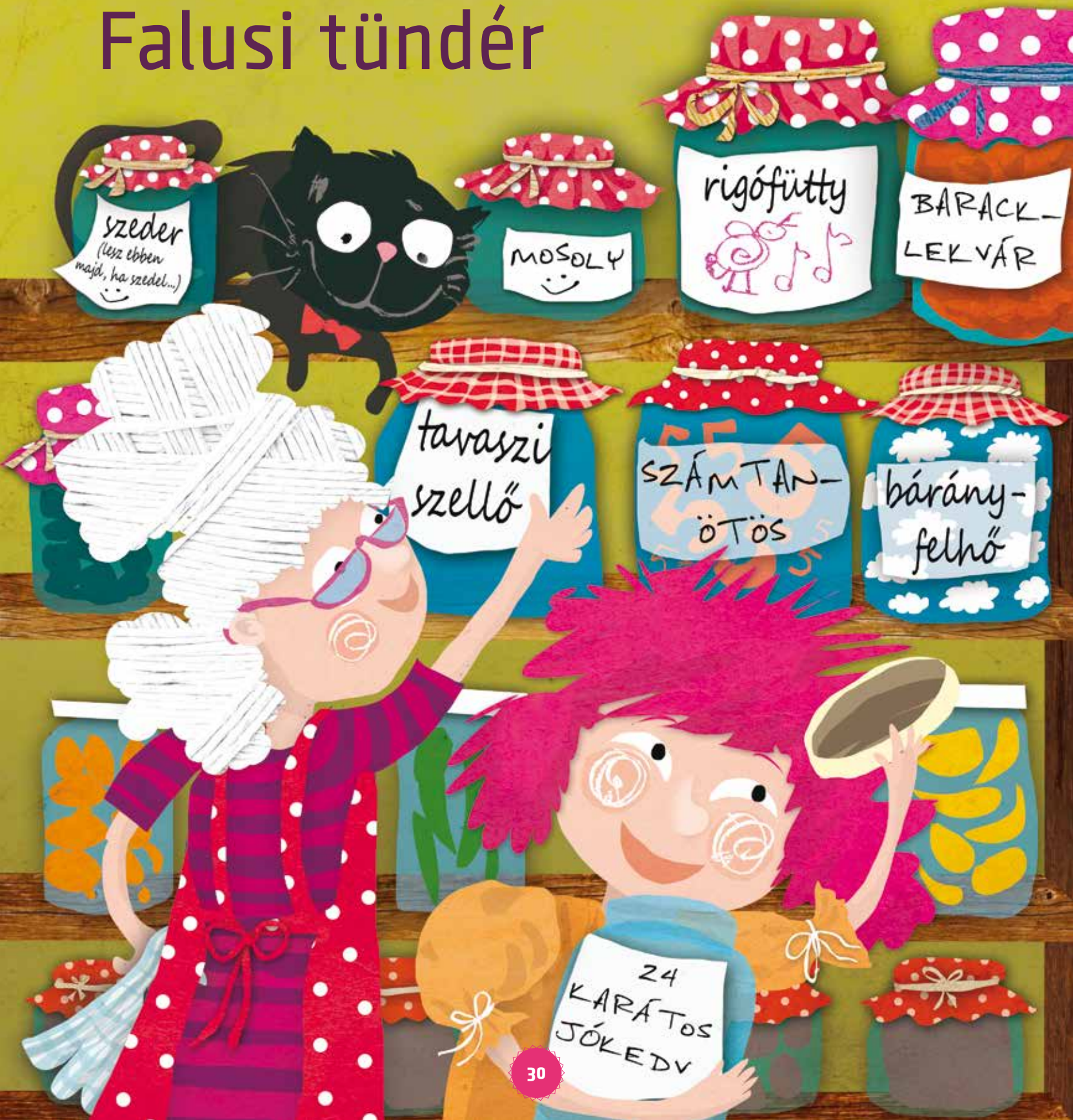
– Ugye, jól gondoltam, hogy még megköszönnénk, ha malacra cserélnének? – kérdezte Matyi csalódottan.

– Jól – felelt az árva peták.

Szomorúan merültek mély álomba mind a ketten a csatorna mélyén. Eltelt tíz, eltelt száz, eltelt ezer év. Az árva peták és legjobb barátja arra ébredtek, hogy rengeteg zöldhasúra cserélik őket, s azok csodálattal bámulnak. A peták és Matyi azóta is boldogan él egy üvegszekrényben, ahol a világ hét szegletéből bárki gyönyörködhet bennük.

SZABÓ CSABA

Falusi tündér

szeder
(lesz ebben
majd, ha szeded...)

MOSOLY

rigófütty

BARACK-
LEKVÁR

tavaszi
szellő

SZÁM TAN-
ÖTÖS

bárány-
felhő

24
KARÁTOS
JÓKEDV

Hermin néni a falu tündére volt. Tündér a faluban? Ilyesmíról még nem hallottunk. Boszorkányról igen. Szavahihető ember mesélte, hogy ment a mezőre a déli harangszó után, amikor egy öregasszony, aki előtte haladt kapával a vállán, hirtelen bucskázott egyet, és fekete macskává változott, majd eltűnt a szeme elől. Azóta rettegtek tőle az emberek, ha betért valahova, nem győzték fokhagymával kengetni az ajtófélfát, mert tudvalevőleg a fokhagyma hatásos gyógyszer a boszorkányok és más istentelen népek ellen.

Hermin néni ősz hajú, halk szavú, törékeny asszonyka volt, a falu szélén lakott az erdő mellett, ablakán bekukucskáltak a nyulak és az őzek. Egyszer egy kemény télen róka kért tőle szállást éjszakára, és kapott is, de meg kellett ígérnie, hogy azontúl békén hagyja a falu szárnyasait.

Mondják, aki elhaladt Hermin néni háza előtt, annak egyből jókedve kerekedett, megszűnt a fogfájása, nem hasogatott többet a dereka.

Egyébként a nagyanyám barátnője volt, blúzt varrt neki, de évek alatt sem akart

elkészülni. Talán nem is a blúz volt a fontos, hanem a barátság. Lehet, hogy a nagyanyám tündérsegéd volt? Akadtak erre utaló jelek. Egyszer elkísértem Hermin nénihez. Kedvesen fogadott, megsimogatta a fejemet és kakaóval kínált. Most pedig megmutatom a kincstáramat, mondta. Választhatasz a kincseimből bármit, amit akarsz.

A kincstár a ház kamrája volt, de nem akármilyen kamra, piros csokornyakkendő cica őrizte, aki negyedóránként elnyávogta magát, mire a padláson az egerek egyet tapsoltak. Hermin néni kinyitotta a kincstár ajtaját és megkérdezte: mit kérsz, van itt bárányfelhő, tavaszi szellő, rigófütyty, lombsusogás, számtanötös, iskolai igazolás, és van egy huszonnégy karátos jókedvem is. Természetesen azt kértem. Nagyanyám alig tudott hazaédesgetni, olyan fergeteges jókedvem támadt.

Aki szeretne jókedvre derülni, annak megadom Hermin néni címét egy mosoly vagy rigófütyty ellenében.

FECSCKE CSABA

Nem bírta el

Én nem tudom, mi az a hitel,
de nagyon nehéz dolog lehet.
Este apa és anya arról beszélt,
amikor aludni mentem,
hogy el kell adni a kocsinkat,
mert hitelből van.
És eszembe jutott, hogy
tavaly Patrik azért hagyta itt az iskolát,
mert nekik a lakásuk volt hitelből.
Az ő szülei is azt mondták, amit az anyémek,
hogy már nem bírják a hitelt,
mert a forint túl gyenge lett.
Nem értem, a forintot miért nem lehet felerősíteni.
Nem vitaminokkal, mint engem,
de verhetnék mondjuk keményebb fémből,
vagy nyomhatnák erősebb papírra.
Hátha akkor elbírna minden hitelt.

HAÁSZ JÁNOS

BENEDEK VIRÁG rajzai

Szent László és Júdás pénze

Egyszer régen, amikor Szent László király a kunokkal hadakozott, s már meg is futamította őket, a menekülő kun vezér a tarsolyából a háta mögé szórta az arany- és ezüstpénzt, s biztatta vitézeit, hogy ők is tegyék ugyanezt. Jól számított, mert a magyarok, ahogy meglátták a fűben a sok csillogó pénzmét, leszálltak lovaikról, s az ellenség üldözése helyett felszedegették a kincset. László király hiába kiáltotta - előbb szelíden, majd haragosan -, hogy hagyják a csudába, hajtsák inkább a kunokat, a pénzszedegetésre ráérnek azután is, a magyar vitézek mintha nem is hallották volna szavait. A kunok pedig egyre messzebb jártak. László ekkor az égiekhez fordult, és Isten meghallgatta a szentéletű király imádságát, csoda történt: a sok ragyogó arany- és ezüstpénz egy pillanat alatt mind kővé változott. A magyarok megértették Isten csudás intését, lóra kaptak, s addig meg sem álltak, míg ki nem kergették az országból a kunokat.

Mi a tudományos igazság a kővé vált pénzmékek körül? A Bakonyban és máshol is megtalálható kisebb-nagyobb kőlelencsék sokmillió évvel ezelőtt élt, egysejtű lények maradványai. Akkoriban ezen a tájon tenger hullámozott, a Thétisz-tenger. (Thétisz a görög mondavilágban kedves, segítőkész tengeri

istennő; Akhilleusz, a trójai hős anyja.) A Thétisz-tenger langyos vizében elképzelhetetlen tömegben éltek ezek a *nummulitesz* nevű egysejtűek. Mészkből álló, szilárd vázuk volt, s amikor elpusztultak, a mészváz leülepedett a tenger aljára. Az a kemény mészkő, amelyet a hegyekből bányászunk, s amelyből házat építünk, elpusztult tengeri élőlények millió éveken át egymás tetejére ülepedett, összetömörödött, meszes vázának tömege. Zömmel parányiak, ezért kitűnnek közülük a jellemzően csak 2-3-4, de akár 12 centiméteres méretű nummuliteszek.

Nummuliteszes mészkő található például Budapesten a Mátyás-hegyen, valamint a Pál-völgyi és a Szemlő-hegyi barlangban. A bakonyi Pénzesgyőr és a Székesfehérvárhoz közeli Kincsesbánya neve is a nummuliteszre, azaz Szent László pénzére utal.

Mészvázú élőlények - egysejtűek, csigák, kagylók, tüskésbőrűek - már százmillió évvel a nummuliteszek előtt is éltek a Thétisz-tengerben, s természetesen azoknak a váza is leülepedett a tenger fenekére, s abból is kőzet lett az évmilliók során. Ilyen például az a világos, sokszor teljesen fehér mészkőféle, a kréta is, amely a Thétisz-tenger körül mindenhol található. Kréta alkotja a híres doveri „fehér sziklát”, amelyeket a Franciaország felől Angliába hajóval érkező először pillant meg; s ilyen van a görögországi Kréta szigetén is (ahonnan a nevét is kapta). Ez a mészkő az anyaga az iskolai táblakrétának is. Az teszi alkalmassá írásra, hogy a tengerfenékre ülepedés után nem tömörödött össze annyira, mint a nummuliteszes mészkő, ezért lukacsos maradt, s könnyen porlik. (A zsírkréta egészen másfajta anyag!)

A Föld történetének korszakai közül azt, amelyben a kréta-mészkő keletkezett, éppen

erről nevezték el „kréta időszak”-nak. A korszak egyik nevezetessége, hogy a végén a nagy éghajlatváltozás miatt sok növény- és állatfaj kipusztult; köztük a dinoszauruszok is. S csak ezután jött el „a nummuliteszek világa”.

Amikor a biológusok vizsgálják, hogyan épül fel és működik egy fa levele vagy egy állat gyomra, mikroszkóppal megnézik, milyen sejtekből áll. Azért kell ehhez mikroszkóp, mert a sejtek általában nagyon kicsik, méretük a milliméter századrésze. Nagyjából ekkorák a vérünkben lévő sejtek, valamivel kisebbek a bőrünk sejtjei, viszont lényegesen nagyobbak a petesejtek, amelyekből az utódok kifejlődnek. Különösen nagyok a madarak petesejtjei, vagyis a tojások. A legnagyobb tojást a strucc tojja; ez körülbelül 17 cm hosszú és megközelíti a másfél kilót, pedig lényegében ez is „csak” egyetlen sejt. A Földön valaha élt legnagyobb madár, az elefántmadár Madagaszkár szigetén lényegében olyan volt, mint egy nagyon nagy strucc: erős lábak, csökevényes szárny, hosszú nyak, kicsi fej. Az elefántmadár tojása 33 cm hosszú is lehetett, s közel 10 kilós volt.

Így már nem olyan meglepő, hogy bár a nummulitesz is egysejtű élőlény volt, mégis akkorára nőtt, mint egy befőttesüveg fedele.

„Júdás pénze” egy kertekben gyakori növény, amelynek bíborlila virágja van, s hivatalosan kerti holdviolának nevezik. A növénytudósok a keresztesvirágúak közé sorolják. Erre a növény családra jellemző, hogy virágjuknak nem öt, hanem négy szirma van, amelyek fölülről nézve szabályos keresztet formáznak. Ebbe a növény családba tartozik a káposzta, a retek, a zsázsa, a pástortáska, a viola, az estike és az olaja miatt nagyjemileg természetett repce is.

A holdviola „pénzes” becenevét a terméséről kapta. Ha elvirágzott, 3-4 cm-es, lapos, korong alakú terméséről először lehullik a két korong alakú burok, s láthatóvá válik a vékony

elválasztóhártya, amely közöttük volt, a rajta lévő lapos, babszemformájú magokkal. Később a magok is lepotyognak, s ott marad a száraz hártya, amely szép ezüstösen csillog akár egész télen át. Kereksége és ezüstös csillogása emlékeztet a pénzermére.

Az ókori rómaiakat nem pénzermére emlékeztette a növény termése, hanem az éjszakai égen ezüstösen fénylő teliholdra. Ezért kapta a tudományos világban a 'hold' jelentésű latin Luna szó alapján a Lunaria nevet. S nyilván ennek alapján adták neki magyarul a holdviola megnevezést.

De hogy kerül a történetbe Júdás? Ezt nem igazán tudjuk. Valószínű azonban, hogy a megnevezést németből (Judaspenning) fordították. Angolul ugyanis „kínai pénznek” hívják (Chinese coins, ejtsd: csájníz kojnz), franciául pedig „pápa-pénznek” (monnaie du pape, ejtsd: moné dü páp).

A bibliai történet szerint Júdást, Jézus egyik tanítványát, 30 ezüstpénzzel lefizették, hogy mutassa meg a római katonáknak mesterét. Amikor rádöbbsent, hogy tettével halálra juttatta Jézust, elhajította a pénzerméket, s öngyilkos lett. Az elgurult ezüstitallérokból nőttek ki az érdekes termésű virágok.

Nyomozzatok! Van még olyan növény, állat - vagy bármilyen élőlény -, amelynek a nevében szerepel a „pénz” vagy bármely pénzre utaló szó?

Az „arany” szó nagyon sok növény és állat nevében előfordul. Készítsetek ezekről listát!

Arany eső

Ezt a történetet még a régi öregektől hallottam, nekik is a még régebbi öregek mesélték.

Volt egyszer egy mesés város, cifra tornyos márványpalotákkal, városszéli kis kunyhókkal, ahogy az ilyen városokban lenni szokott. Szorgos, ügyes népek éltek arrafelé, csak az egyik városszéli kunyhóban élt egy görbe legényke, Petykó.

Nem azért ragasztották rá a csúfnevet, mert ő maga görbe volt, hanem városszerte híres huncutsága miatt. Ez a görbe utakon járó Petykó gyerek nem sokat koptatta az iskolapadot, dolgozni sem látták, délig heverészett nap mint nap. Ha végképp kifogyott minden pénzből, felkelt hajnalban, és kiment az erdőbe madarászni. No, nem a madarak énekét hallgatta, nem a röptükben gyönyörködött, hanem összefogdosta a rigókat, pacsirtákat, pintyeket, belerекkentette mindet egy nagy zsákba, majd jó pénzen eladta a még nála is sokkal görbébb utakon járó csempészeknek. Ezek a gazemberek a szegény kis madárkákat távoli országok éttermeinek adták el, mert arrafelé az énekesmadarak ínycsemegének számítottak. Csakhogy ezekben a távoli országokban már minden énekesmadarat megettek a falánk népek, így jó pénzt lehetett keresni

a csempészéssel. A törvény ugyan szigorúan büntette az efféle pusztítást, de Petykó ügyes madárfogónak bizonyult, így soha nem kapták rajta a turpisságon.

Egyik hajnalban csodaszép aranymálinkót fogott az erdőben, és már majdnem kitekerintette a nyakát, hogy a zsákjába dughassa, amikor csodák csodájára, emberi nyelven szólalt meg a madárka, és ezt mondta:

- Ne bánts engem, te legény! Ha meghagyod az életemet, teljesítem egy kívánságodat!

Petykó úgy meglepődött az emberi nyelven szóló madárt hallva, hogy ijedtében elengedte. Az meg huss, elrepült, Petykó pedig azt gondolta, csak álmodta az egészet.

Sok ideje nem maradt álmélnodni, mert nagy, fekete felhő kerekedett, és hamarosan zuhogott az eső, mintha dézsából öntötték volna. De nemcsak víz esett, hanem jég is - vadul kopogott a legényke hátán, feje búbján. Dühös volt Petykó, hogy abba kell hagynia a madarászást. Behúzódott egy szikla-hasadékba, onnan leste, mikor múlik már el a

zivatar. Közben pedig keseregve szidta az időt:

- Ej, te jeges eső, inkább aranyakat hajigálhatnál nekem, mint ezeket a borsónyi jégdarabokat!

Hát uram fia, ahogy ezt kimondta, a jéggolyók helyett aranydarabok hulldogáltak az égből. Talán az aranymálinkó teljesítette a kívánságát?!

Kapta magát, teleszedte a zsákját arannyal, hogy a végén alig tudta hazacipelni.

Igen ám, de nemcsak az erdőben szakadt arany eső, hanem a város utcáin, terein, kertjeiben is. Az emberek mind kinn rohángáltak, és lábasokba, fazekakba gyűjtötték az aranyat. Még olyan is akadt, aki talicskába lapátolta a kincset. Senkit sem zavart, hogy meghajigálja a zivatar. Alighogy vége lett a csodás esőnek, az emberek szaladtak az aranyukkal vásárolni, valósággal kifosztották az üzleteket, vitt mindenki mindent, amit csak látott. Hanem egy hét elteltével már egy marék arany árát kérték a piacon a tojásért vagy egy karéj kenyérért. A boltok polcai kiürültek, alig lehetett kapni valamit. Egy hét múlva pedig hiába esett megint arany eső, már nem volt, amit meg lehetett volna venni. A növények is szomjaztak, hervadoztak, mert nem jutott nekik éltető víz. A várost átszelő kis folyócska pár hét alatt kiszáradt. Elapadtak a kutak, kiszáradtak a kertek, és lassacskán pusztulásnak indult a városszéli erdő is. Élelmes kereskedők méregdrágán, más vidékekről hoztak vizet meg ennivalót, így az arany esős város lakóinak minden aranya a kereskedőkhöz vándorolt. A város környéke elsivatagosodott.

Kívánta már Petykó ezerszer, hogy maradjon abba az arany eső, és essen végre a szokásos esővíz az égből, de hiába. Úgy látszik, a málinkó már nem teljesítette több kívánságát. Aztán

évszámra nem esett már sem arany, sem más. Szomorú volt Petykó, mert hiába állt a kamrában zsákszáma az aranymag, semmit nem ért neki, mert a szomszédjában lakó, csillagszemű Rozika fogta magát, és elköltözött más vidékre. Rozika kertész volt. Korábban virultak nála a zöldségek, és csodaszép virágok teremtek a kertjében, ő maga is mintha nefelejcs szemű, rózsaszín virágszál lett volna. Aztán elszáradt minden, tönkrement a kertje, úgy döntött hát, elmegy más vidékre. Szomorúan zárta be a hajdani kert kapuját. Tarisznyájában nem arany szemcséket vitt, hanem értékes virágmagokat, féltve óvott palántákat.

Végül Petykó is kordéra pakolta az aranyát, és nekiindult a nagyvilágnak, hátha máshol megleli a szerencséjét. Miközben átvágott a várost övező sivatagon, rablók támadtak rá, és mind elvitték az aranyát. Vérébefagyva, összeverve hagyták Petykót a homoktenger közepén. Csak másnap tért magához, nagy nehezen kikecmergett a sivatagból, és éhesen, szomjasan bolyongott egy ismeretlen városban. A városszéli kertész végül megkönyörült rajta, és felfogadta napszámba. Ott aztán Petykó beletanult a kertészmesterségbe. De nemcsak beletanult, meg is szerette. Nem csoda, hiszen minden virág, minden sudár fűcska Rozikára emlékeztette. Derék, nagytudású kertésszé vált. Pár év múlva egy nagy kertészeti vásáron összetalálkozott Rozikával. Hogy megörültek egymásnak! Hamarosan egy pár lettek, és boldogan éltek viruló kertjükben.

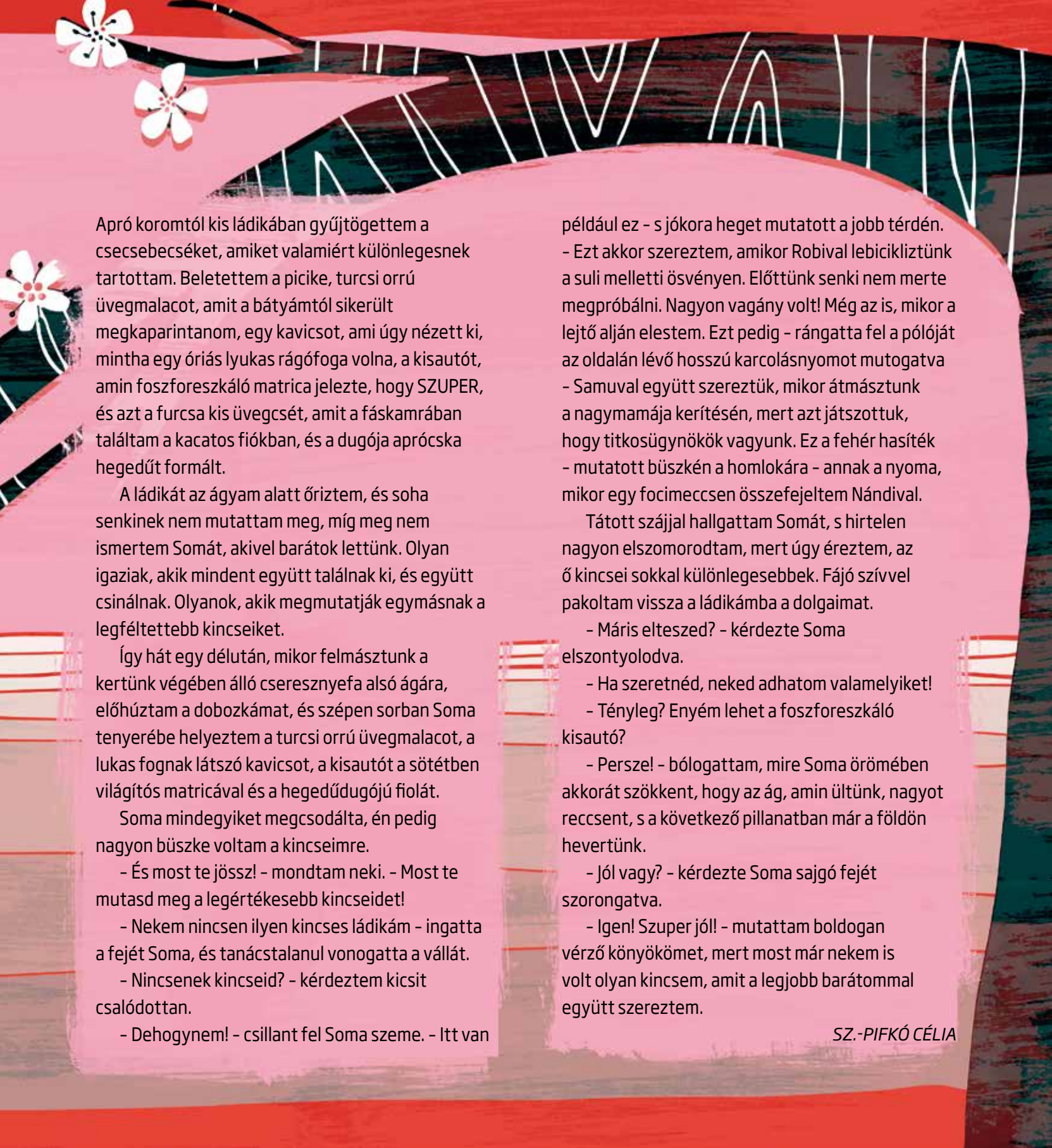
A régi város azóta is a sivatag közepén, a homoktenger alatt lapul. Csak időnként kutatnak aranyásók a romok között kincsek után.

ÉLŐ ÉVA-MÁRIA

Legféltebb kincsem

TÖRÖK ESZTER rajzai

Apró koromtól kis ládikában gyűjtögettem a csecsebecséket, amiket valamiért különlegesnek tartottam. Beletettem a picike, turcsi orrú üvegmalacot, amit a bátyámtól sikerült megkaparintanom, egy kavicsot, ami úgy nézett ki, mintha egy óriás lyukas rágófoga volna, a kisautót, amin foszforeszkáló matrica jelezte, hogy SZUPER, és azt a furcsa kis üvegcsét, amit a fáskamrában találtam a kacatos fiókban, és a dugója aprócska hegedűt formált.

A ládikát az ágyam alatt őriztem, és soha senkinek nem mutattam meg, míg meg nem ismertem Somát, akivel barátok lettünk. Olyan igaziak, akik mindent együtt találnak ki, és együtt csinálnak. Olyanok, akik megmutatják egymásnak a legféltettebb kincseiket.

Így hát egy délután, mikor felmáztunk a kertünk végében álló cseresznyefa alsó ágára, előhúztam a dobozkámat, és szépen sorban Soma tenyerébe helyeztem a turcsi orrú üvegmalacot, a lukas fognak látszó kavicsot, a kisautót a sötétben világító matricával és a hegedűdugójú fiólát.

Soma mindegyiket megcsodálta, én pedig nagyon büszke voltam a kincseimre.

- És most te jössz! - mondtam neki. - Most te mutasd meg a legértékesebb kincseidet!

- Nekem nincsen ilyen kincses ládikám - ingatta a fejét Soma, és tanácstalanul vonogatta a vállát.

- Nincsenek kincseid? - kérdeztem kicsit csalódottan.

- Dehogynem! - csillant fel Soma szeme. - Itt van

például ez - s jókora heget mutatott a jobb térdén.

- Ezt akkor szereztem, amikor Robival lebiciklítottunk a sulis melletti ösvényen. Előttünk senki nem merte megpróbálni. Nagyon vagány volt! Még az is, mikor a lejtő alján elestem. Ezt pedig - rángatta fel a pólóját az oldalán lévő hosszú karcolásnyomot mutogatva - Samuval együtt szereztük, mikor átmáztunk a nagymamája kerítésén, mert azt játszottuk, hogy titkosügynökök vagyunk. Ez a fehér hasíték - mutatott büszkén a homlokára - annak a nyoma, mikor egy focimeccsen összefejeltem Nándival.

Tátott szájjal hallgattam Somát, s hirtelen nagyon elszomorodtam, mert úgy éreztem, az ő kincsei sokkal különlegesebbek. Fájó szívvel pakoltam vissza a ládikámba a dolgaimat.

- Máris elteszed? - kérdezte Soma elszontyolodva.

- Ha szeretnéd, neked adhatom valamelyiket!

- Tényleg? Enyém lehet a foszforeszkáló kisautó?

- Persze! - bólogattam, mire Soma örömeben akkorát szökkent, hogy az ág, amin ültünk, nagyot reccsent, s a következő pillanatban már a földön hevertünk.

- Jól vagy? - kérdezte Soma sajnó fejét szorongatva.

- Igen! Szuper jól! - mutattam boldogan vérző könyökömet, mert most már nekem is volt olyan kincsem, amit a legjobb barátommal együtt szereztem.

SZ.-PIFKÓ CÉLIA

Különös Kincsek

Püspökladányban hajdanán a Makkodi-csatorna és a vasútvonal ölelésében, akácfákkal körbenöve magasodott a Kincsesdomb, mint egy titokzatos óriás. Réges-régen, a török időkben Nyakvágó halomnak is nevezték. A 17. században II. Rákóczi György erdélyi fejedelem kegyvesztett lett a török szultánnál, aki Szeidi Mohamed budai pasát küldte ellene. A pasa a hadjárat közben felperzselte az útvába eső hajdúvárosokat, összefogdostatta a hajdú és kun kapitányokat, és ezen a dombon végeztette ki őket.

A 18. század elején megváltozott a domb neve. Mesélték, hogy egy juhász arrafelé legeltette nyáját,

és észrevette, hogy a kutyája a domb oldalából pénzérmetet kapart ki. Jól megjegyezte a helyet, éjjelente a holdfényben sorra kiásta a régi érméket és a szűre ujjába rejtve hazahordta. Az árukból állatokat vásárolt és gazdag ember lett belőle.

A másik történet egy halászról szólt, aki cimborájával a domb melletti ér vizében halászgatott. A Makkodi-csatorna megépítése előtt bővizű, halakkal teli ér futott arrafelé. Mikor megunták a halászást, felmentek a dombra. Látták, hogy a domb oldalában nagy horpadás van, melynek üreg ásítozik a közepén. Gondolták, beleszúrják hálójuk rúdját a lyukba, hogy megszáradjon.

Mikor a rúd az üreg aljára ért, a mélyben megcsörrent valami. Azonnal arra gondoltak, hogy kincset találtak. Bemásztak az üregbe, amelynek akkora volt a bejárata, mint a kemence szája. Két alagút ágazott ki belőle, ezek a domb másik oldaláig húzódtak. Ástak, ástak több helyen is, de semmit nem találtak. Csalódottan ballagtak haza. A domb háborítatlanul, békésen trónolt a város határában egészen a 20. század közepéig. Ekkor felüljárót akartak építeni a város határában, melynek megépítéséhez rengeteg földre volt szükség. A domb földjét is fel akarták használni. El is kezdték a munkálatokat, és az egyik erőgép a földalatti alagútba csúszott. Kihívták a debreceni Déri Múzeum szakembereit, és ők fedezték fel, hogy a Kincsesdomb egy kurgán, amelyet temetkezési helyként használtak elődeink és még a honfoglalás előtti időkből származik. Ezeket a halmokat akkor még nem védte törvény, nem gondoltak rá, hogy kincsként megőrizték az utókor számára.

A régészek a kurgánon belül földfalú, alacsony járatokat találtak. Az egyik alagút oldalában nyugat-keleti fekvésben elhelyezve színes gyékényekbe csomagolt csontvázra leltek. A holttestet az úgynevezett katakomba temetkezés szerint helyezték nyugalomba, az elhunytat ülő helyzetben temették el. A régészek megállapították, hogy a sír időszámításunk előtt 2000-ből származhat, ami bizonyítja, hogy ezen a vidéken már ekkor is éltek emberek. Hazánkban addig még ilyen temetkezési módot nem találtak, de Európában is csak ritkán. A sírokra a következő nemzedékek újabb földréteget hordtak, és ők is ide temetkeztek. Ezt nevezzük rátemetésnek. A sírokban használati tárgyakat is találtak. Az ásatásokat 1970-ben befejezték, a ritka kincseket elszállították a múzeumba, a felüljáró megépült, a Kincsesdomb pedig eltűnt a föld színéről.

PÁNTI IRÉN

A világ legnagyobb és legnehezebb pénze

Óceánia egyik legszebb része Mikronézia - a görög „kicsi” és „sziget” szavakból nyerte a nevét -, a Csendes-óceán nyugati részén. Nyugatra a Fülöp-szigetek, délnyugati irányban Indonézia, délre Pápua Új-Guinea, kelet felé Polinézia határolja.

A mikronéz szigeteken a történelem során egyetlen birodalom jött létre, mégpedig Yap szigetén. Ám ez a sziget más okok miatt is nevezetes: az itt élő bennszülöttek hatalmas, érme formájú sziklákat használnak pénz gyanánt. A legnagyobb darab súlyát két tonnányira becsülik, van, amelyik négyméteres. A régi időkben más,

messzi szigetekről hordták ide a sziklákat apró csónakjaikon, és a kőkorongok mérete mellett értéküket növelte a történet is: vagyis nemcsak az számított, mennyire nehéz a kődarab, hanem az is, mennyire volt nehéz megszerezni. Napjainkban több mint hatezer darab található a szigeten: az igazán gazdag Yap-béliek kőpénzekkel vették körül a házaikat.

Majd százötven éve egy tengerész - David O'Keefe (ejtsd: dévid ókif) - úgy vélte, egyszerűbben is vagyonos ember lehet, annyi kell csak, hogy óriásköveket hord hajóval a

szigetre. Csakhogy az ő szerzeményei kevesebbet értek, mint a kalandos úton gyűjtött, egyedi, ritkaságszámba menő darabok. Persze, mindegyik különleges és egyedi, mert a sziklákat kőbaltával munkálták meg, több száz kilométerről kerültek a szigetre, és nem egy van köztük, melynek megérkezése emberéletet követelt.

Megesett az is, hogy egy csónak hatalmas kőpénzt szállított Yap szigetére, ám az időjárás viszontagságai miatt a kő a tenger mélyén landolt. Szerencsére volt, aki túlélte a vihart, és elmesélte a történeteket a többieknek: a sziget lakossága pedig úgy határozott, nincs jelentősége, hol van valójában a pénz, mert a tenger mélyén épp annyit ér, mint a szigeten felállított társai. Ez a pénz az óceán fenekén azóta is érvényes fizetőeszköz, anélkül, hogy bárki látná vagy tapintaná.

Ha a hatalmas kőpénz egyik tulajdonostól a másikhoz vándorol, közben valójában a helyén marad – hiszen mindenki tudja, hogy kinek éppen mennyi kőpénze van, és melyik pénzdarab pontosan kié. Vagyis: pénz is és nem is. A yapi kőkorongok tulajdonképpen a mai digitális pénzek rokonai, hiszen nem adják marokból marokba, nem kerül zsebből zsebbe – a pénzügyi rendszer alapja a bizalom.

A Yap szigetiek természetesen ma már nem ezekkel a pénzdarabokkal vesznek kenyeret vagy húst (nem is gyűjtik, így számuk nem növekszik), de a jelentősebb és jelképes alkalmakkor még van szerepük: az emberek társadalmi rangját jelképezik, földet, jószágot vásárolnak rajta, vagyis gazdát cserélnek.

A hatalmas, mozdíthatatlan kőpénzek közeli rokonai az úgynevezett „árupénznek”, amikor

só, tevé, szarvasmarha (a börtönökben rum és cigaretta), bálnafog, kagyló vagy akár fűszer a fizetőeszköz. Ennek emlékét (a bors magas árát) őrzi szép kifejezésünk, hogy valaminek *borsos ára van*. Az árupénz értéke nagyban függ ritkaságától: ha az aranybánya kimerül, felmegy az arany ára.

Pénz az, amit a piac annak fogad el. A pénz valójában bizalmon alapuló megegyezés, értéke – legyen akár papírdarab – elsősorban jelképes: legfőbb funkciója, hogy mindenki által elfogadott csereeszköz. Kincs akkor lesz belőle, ha valaki nem cserére használja, hanem felhalmozza, és közben a pénz nem veszít az értékéből.

Cserére az tudja használni, akinek bárminemű feleslege van. Hajdan senki nem mondhatta magát ilyen szerencsésnek, mert az emberiség történelmének kezdetén roppant erőfeszítés kellett a mindennapi betevő falat megszerzéséhez is. Halászó, vadászó, gyűjtögető őseinknek nem volt szüksége pénzre – cserébe képesek voltak a teljes önellátásra.

Ma már virtuális pénzek is léteznek az internet világában, ilyen például a *bitcoin* (ejtsd: bitkojn), vagy arra is van példa, hogy egy település úgy dönt: helyi pénzt vezet be annak érdekében, hogy a faluban élő termelők, földművesek jobban értékesíthessék munkájuk gyümölcsét.

Kagyló vagy tevé, kő vagy papír – a hajdani és a mai pénzekre is érvényes Eötvös Károly ügyvéd és politikus megállapítása: „A pénz olyan, mint az orvosság – ha nem jól használják: mérge lesz belőle.”

SZVETELSZKY ZSUZSANNA

Vacak

Végigmegyünk az iskola folyosóján, érzem, mindenki engem néz. Próbálok úgy tenni, mintha nem együtt lennék. Mi dolgom van nekem a boltossal? Jó lenne egyszerűen fellökni, hogy míg feltápáskodik, elbújjak egy oszlop mögé, s túljárjak az eszén, mint a filmekben.

A rabokat kísérhetik így a börtönben: elől megy az elítélt, mögötte az őr. Lassítom a lépteim, ő pedig a hátamra teszi a kezét, és tol maga előtt. Megfeszítem az izmaimat, nem akarom érezni. Nem jut eszembe, milyen az arca, de nem nézek hátra. Nagyon erőlködöm, hogy fel tudjam idézni. Furcsa, hogy nem emlékszem, pedig gyakran megyek be a kisboltba a többiekkel együtt. Néha én is veszek valamit, de nem szívesen szórom el a zsebpénzemet olyan kacatokra, amiket a pénztár elé raknak ki. Ezt a nénit már legalább százszor láttam ott, most itt jön mögöttem, de nem tudnám megmondani, milyen a haja színe. Azt hiszem, nagyon vastag keretes szemüvege és ráncos arca van. Öreg, mint az országút.

Egyetlen esélyem van, hogy megússzam: ha rosszul leszek. Ha elájulnék, nem tudnának kikérdezni. Biztosan nagyon sajnálnának. Mentőt kellene hívni, és vizes borogatást tennének a fejemre. Egymás szavába vágva suttognák fölém hajolva: „Szegény kicsike, nagyon rossz állapotban van, biztosan nem tudta, mit cselekszik. Talán már akkor is rosszul volt. Nem akart ő lopni, csak összezavarodott. Hiszen ő nem olyan. Ő,

bárcsak magához térne! Tudja valaki értesíteni az édesanyját?”

Odaérünk az igazgatói iroda elé. Mielőtt bekopog, úgy érzem, mintha megsimogatná a fejem, de biztosan csak képzelődöm. Kétszer is kopog, nem jön ki senki. Még mindig nem nézek rá, de a kezét majdnem olyan szép fehérnek és simának látom, mint a tanító néniét.

Most a vállamhoz nyúl, maga felé akar fordítani. Én úgy állok, mint a cövek. Nem fogok engedelmesskedni neki, az szent. Kénytelen elem lépni, hogy a szemembe nézzen. Nincs is szemüvege. És még a tanító néninél is fiatalabb.

- Úgy látszik, nincs itt az igazgató úr. De talán jobb is így. Biztosan nem akartad elvenni azt a játékot, ugye?

- De, el akartam - mondja a hangom helyettem.

- El akartad venni, de ki akartad fizetni, csak elfelejtetted, nem?

- Nem volt pénzem, nem akartam kifizetni.

- Tehát el akartad *lopni*?

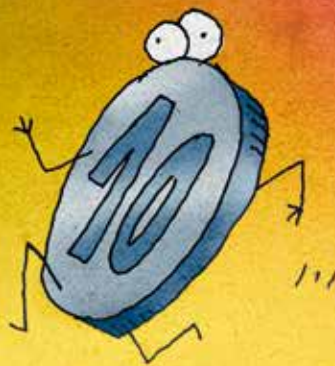
Többet nem tudok megszólalni. Nem fogom kimondani, hogy lopni akartam. Dehogyan akartam! Csak azt szerettem volna, hogy az anyém legyen az a vacak. Egyébként nem is az, csak az anyukám nevezi így, amikor mutatom neki más üzletekben, hogy olyat szeretnék. Nem akartam lopni, csak elhozni pár órára, míg a többiek látják, hogy nekem is van. De ezt már nem mondom el. Úgysem értené.

LIPTÁK ILDIKÓ

Vagyont érő lyukas garas

A kissé már piszkos, jó pár évet megélt érme nem hitte volna, hogy ennyi izgalom vár rá egy nap alatt. Ehhez először az kellett, hogy elhagyják. Bár először elszomorodott, később kellemes meglepetés érte, mert egy vidám arcú kisfiú pattintotta fel a földről, és erősen szemügyre vette.

- 10 forint - rebegte csillogó szemmel. Azután a magasba emelte, és az anyjához rohant.

- Nézd, anya! - kezdte lelkesen. - Nézd, mit találtam!

- Ó, nagyon szép kis érme!

- Most már, hogy van pénzem, megvehetem azt a labdát?

- Jaj, fiam - csóválta az anya a fejét, és lassan elindult. - Ez az érme egy lyukas garast sem ér! A fiú elkeseredve figyelte az érmét, aztán a kirakatokra pillantott. Az anyjának talán igaza van.

Egy idős úr lépett mellé.

- Lehet, hogy egyedül nem sokat ér - hajolt a fiú felé -, de még a lyukas garas is képes eltorlaszolni a folyót, ha elég sok van belőle... 10 forintért még nem vehetsz semmit, de ha sok 10 forintod van...

- Ó, értem - mosolygott az érmét szorongató fiú, és egy pillanatra újra a kirakatra szegezte a tekintetét. Aztán elköszönt, és anyja után rohant.

Otthon üres befőttesüvegért mászott fel a szekrény tetejére, és címkét ragasztott rá: „Lyukas garasok otthona”. Az első lakót finom mozdulattal helyezte bele. Az érme vidáman csörrent.

Teltek múltak a napok, a hónapok, és az új otthonban egyre több lett a lakó. Megjelentek a bejárati ajtó melletti párkányon kallódó 5 forintosok, az egyik nadrág zsebében talált 20 forintos, a földön napozó 10 forintosok társasága is növekedett, de még az iskola előtt talált 50 forintos is az egyre népesedő közösséghez csatlakozott. Lassan megtelt az egész üveg. Végül a fiú anyja egy 100 forintost tett legfelülre. Ezzel meg is telt.

Másnap a fiú a kasszánál a pultra borította az üveg tartalmát. A pénztáros gyorsan megszámlolta az érméket. A fiú kissé savanyú arccal figyelte, hogyan kerülnek új otthonukba, a pénztárgépbe. Aztán végre kézbe vehette az új labdát. Már éppen távozott volna a boltból, mikor a pénztáros utána szólt.

- Az üveg visszajár!

A fiú a levegővel teli üvegre nézett, majd a labdára, és egyiket a jobb, másikat a bal hóna alá csapta. Hazafelé egy érmét talált a földön, felvette, és finoman az üvegbe ejtette. Az érme vidáman csörrent új otthonában.

RECSKÓ MÁRK

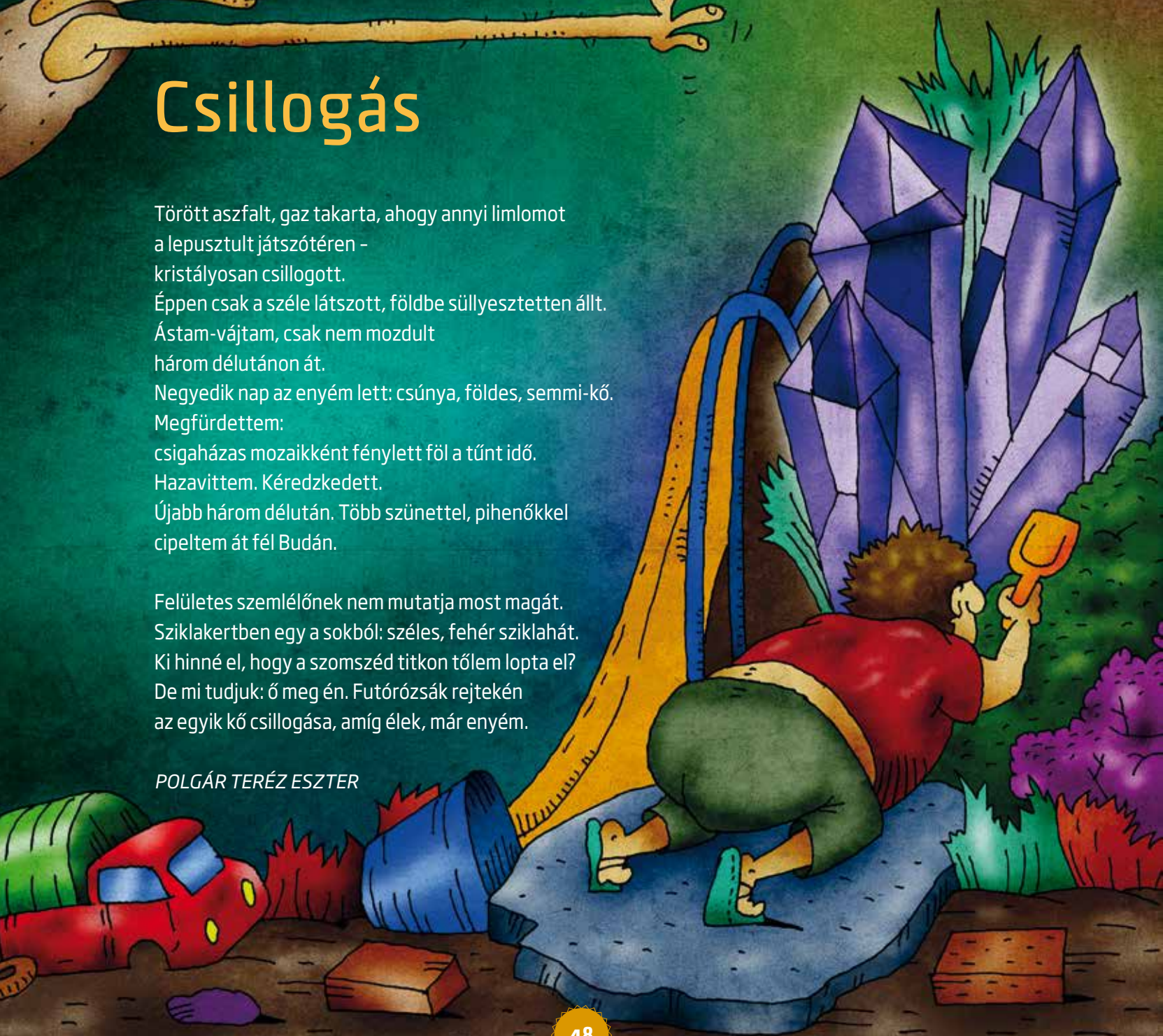

Csillogás

Törött aszfalt, gaz takarta, ahogy annyi limlomot
a lepusztult játszótéren -
kristályosan csillogott.
Éppen csak a széle látszott, földbe süllyesztetten állt.
Ástam-vájtam, csak nem mozdult
három délutánon át.
Negyedik nap az enyém lett: csúnya, földes, semmi-kő.
Mégfürdettem:
csigaházaz mozaikként fénylett föl a tűnt idő.
Hazavittem. Kéredzkedett.
Újabb három délután. Több szünettel, pihenőkkel
cipeltem át fél Budán.

Felületes szemlélőnek nem mutatja most magát.
Sziklakertben egy a sokból: széles, fehér sziklahát.
Ki hinné el, hogy a szomszéd titkon tőlem lopta el?
De mi tudjuk: ő meg én. Futórózsák rejtekén
az egyik kő csillogása, amíg élek, már enyém.

POLGÁR TERÉZ ESZTER

Mutatványos csodatevő

Horgas Béla, a Szitakötő egyik alapító szerkesztőjének emlékére összeállítottunk egy válogatást, amelyben csupa nyelvtannal játszó vers olvasható.

Válassz ki egyet vagy többet, gondold tovább, írd belőle mesét, készíts hozzá illusztrációt, képregényt, filmet vagy színdarabot, lépj be a költő világába! Új nyelvjátékot is kitalálhatsz, versbe önthetsz, felfedezhetsz új szereplőket, sosemvolt birodalmakat.

*Alkotásodat postán vagy elektronikusan várjuk **2018. november 9-ig** a szerkesztőség címén. A legeredetibb munkák beküldőit Horgas Béla könyvével és a költő egy eredeti rajzával ajándékozunk meg.*

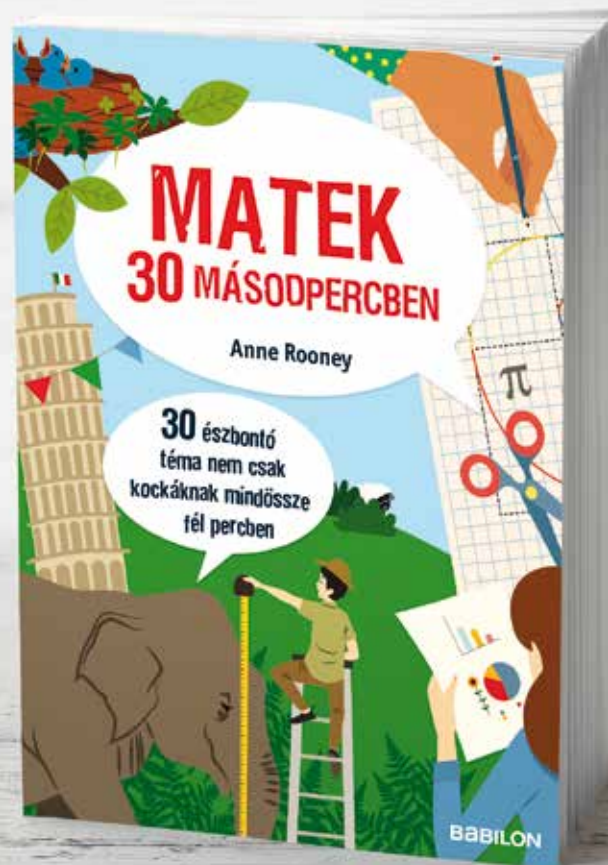
A versösszeállítás az alábbi linken érhető el:
goo.gl/7DaUgT

Kincset érő számok

Mi a matematika? Miért van rá szükség? Tudnak számolni a madarak? Mi az elképzelhető legnagyobb szám? Ezekre a kérdésekre és még sokkal többre választ kaphatsz a *Matek 30 másodpercben* című könyvben. A *Tudás 30 másodpercben* sorozat minden kötetében 30 pörgős fejezet, tények, érdekességek, művészi igényű, humoros illusztrációk, 3 másodperces összefoglalók, 3 perces küldetések várnak rád számos témában.

Most meg is nyerheted a könyvet, csupán képzeletben helyet kell cserélned a tanítóddal vagy a matektanároddal! Lapozd át a folyóiratot - látod, tele van kincsekkel. Gondold át, hogyan használhatnád fel az itt olvasott meséket, verseket, cikkeket, ha nálad kicsit kisebb gyerekeknek tanítanál matekot. Írj feladatsorokat! Például mekkora lehet Hóbort professzor varázsgyűrűjének átmérője? Hány aranyat adott a Fogtörpe egy zápfogért? Mennyi lehetett a fizetése egy zeneszerzőnek a 17. században? Hány tárgyat

raktározott el a gróf a Nincstárban az évek során?
Hány ember gyűjthet össze egy kiló sáfrányfűszert
egy óra alatt?

*Munkádat elektronikus vagy postai úton
küldd el **2018. november 9-ig** a Szitakötő
szerkesztőségébe. A legszemélyesebb munkák
készítőit a **Matek 30 másodpercben** című
könyvvel ajándékozzuk meg.*
babilonkiado.hu

nka

ISSN 1789-4972

9 771789 497183

03

Ára: 945 Ft